





14097.

13.

COMMENTATIO

De

**DONATIONIBUS
PROPTER NUPTIAS;**

7653, 1.

Quam

DIVINA ADSPIRANTE GRATIA,

Permissu amplissimi Collegii JURIDICI in
Academia Tubingensi,

17

PRÆSIDE

DN. WOLFGANG - ADAMO *Lauterbach*
U. J. D. & Professore ordinario,

*Pro Doctoralibus privilegiis & honoribus
impetrandis,*

Ad proximum diem April.
in Aula nova,

Publica censura submittit

BURCKHARDUS BARDILI,
TUBINGENSIS.

Anno clō lōc LIII.

19



2.
CUM DEO;

Th. I.

M

Matrimonio ritè ac legitimè contracto, præcipua rei familiaris cura spectat ad maritum, caput ac familiæ suæ Principem. Mariti namque est, foris parta afferre; Uxor, intus conservare allata. Arist. libr. 1. Oecon. c. 3. Ipse Maritus omnem uxoris, liberorum, servorum & totius familiæ sustentationem sufferre, alimenta præstare, ac medicina eis succurrere, cæteraque matrimonii onera sustinere tenetur. l. 22. §. 8. ff. solut. matr. ibi Gothofr. Arnifæ. de connub. cap. 7. sect. 6. n. 23. Cæterum ut illorum levamen aliquod habeat maritus, prudenter sane & æquissima ratione à multis gentibus receptum & constitutum est, ut ei dotem afferat uxor. Quamvis enim reperiantur multi, qui dotem virtuti damnosam & exitiosam esse arbitrantur. Nam ubi dos est in usu, inquit, de ea prima, de moribus ultima, vel nulla quæstio fieri solet.

Dum dos sit, nullum vitium vitio vertitur.

Unde postea multi pro adjutorio tristitiam & mœrorem ex conjugio reportant; & libertatè vendita, in servitute vivere coguntur indignissima. Nam, dicente Megadora ap. Plaut.

Dotata mactant & malo & damno viros.

Hinc apud Ægyptios, Indos, Athenienses, Spartanos, Hetruscos, Massilienses, Cantabros, Turcas, & alios, dotes fœminas aut sublatas, aut accisas, ac certo modo definitas fuisse traditur. Attamen Romani, (quos utique, ait Johannes Paponius, duodecim aliarum gentium vice censere possumus. lib. 15. t. 15. apend. arrest. 17.) dotatas esse fœminas, non tantùm æquum, sed etiam maxime è re Reipublicæ esse crediderunt; ac propterea Parentes quoque ad dotandas filias Magistratus officio compulerunt; ut nimirum ipsæ faciliùs honestam nubendi conditionem inveniant, & sic Respublica liberis repleatur. l. 1. ff. solut. matrim. l. interest. 18. ff. de reb. auth. jud. possid. l. capite. 19. ff. de R. N. Melius quidem est, bene educatam ducere sine dote, quàm divitem malè. Pietas ac pudicitia dos est optima. Proinde meritò prima morum habenda est ratio. Verùm si quæ sit simul & opibus instructa, & moribus exculpta, morigeraque, quis non duplicatum bonum, bono simplici præferret? Non ergo omnis abjicienda erit dotis cura. Est enim divitiarum

vis

vis & efficacia non exigua; utpote quibus omnia parere usus testatur & experientia. Et difficile futurum esset marito, uxorem alere, ac reliqua matrimonii onera, bene multa sæpe & gravia sustinere, nisi facultatibus ejusdem non nihil sublevaretur; & tædiosum valde, si conjugii solus molestias ferre cogeretur. Neque semper dos uxoris & mariti servitus individo nexu sunt conjuncta; præsertim ubi maritus bonis, vel ingenii qualitatibus uxoris pensat pecunias. Plerumque enim pauperior opera supplet, quantum ei per comparisonem patrimonii deest. *l. societates. §. 1. ff. per soc.* Et usu cognitum est, non omnes opulentas Imperium affectare; neque dote castas semper esse commodiores, & obsequiores maritis; imò superiores quandoque & intolerabiliores quàm vel maxime dotatas. *Quam multas videmus, inquit Arnifæus, ex humili casa prodire mulieres, tanto superbiores iis, que inter purpuras jacuerunt, quanto regiis edificiis casa contemptior est & abjectior? Crescit enim animus cum dignitate, &*

Asperius nihil est humili, cum surgit in altum.

Nequeunt quippe prosperam fortunam moderatè ferre, quæ adversa tantum assuetæ fuerunt. *de Fur. connub. cap. 3. sect. 8. n. 26. 27.* Atque hanc Romanorum sententiam, præter alios, ipsi quoque Germani suo suffragio confirmarunt; qui etsi prisco & simplici ævo uxores ducentes non accipiebant, sed scæminis dotem dabant: *Tacit. in libell. de morib. German. c. 18.* sequentibus tamen temporibus, ab antiquis illis moribus digredientes, non sine ratione mores & jura Romanorum hac quoque in parte receperunt. Hodie enim opus sunt opes, & sine illis nihil fiet, quod opus. Et sunt haud dubiè matrimonii nunc onera, quorum nomine dotem numerare solet uxor, multò, quàm ævo superiori, majora; quæ non facile sustinere queas, si vel nullam, vel poëticam saltem accipias dotem; qualis scil. illa fuit Homeri, filia suæ propter inopiam Cypria sua carmina dantis in dotem, ut est apud *Ælianum, Var. hist. 9. 15.*

II.

Enimverò cum non minor sit virtus, quàm quærere, parta tueri; Romani non tantum constituendæ, sed maximam conservandæ quoque dotis curam habuerunt, & omnibus prospexerunt modis, ne scæminæ, vel per mariti luxuriam, vel aliis ex causis facile in dotatæ reddantur. *Dotium causa, inquit Pomponius, semper & ubique præcipua est; nam & publicè interest, dotes mulieribus conservari; cum*

dotatas esse feminas ad sobolem procreandam, replendamque liberis civitatem, maxime sit necessarium. *l. 1. ff. solut. matrim.* Hinc etiam pacta, quæ conditionem dotis faciunt deteriore, rejiciuntur. *l. de die. 14. ff. de pact. dotal.* Carpzov. p. 3 c. 7. def. 12. n. 5. 6. Et lege Julia maritus, consentiente quoque muliere, fundum dotalem alienare prohibetur. *l. 1. ff. d. fund. dotal. l. un. §. 15. C. de R. V. A.* Hinc vergente ad inopiam marito, contra juris rationem, etiam durante matrimonio, uxori rem dotalem vindicare permittitur. *l. 29. C. d. jur. dot.* Hinc in concursu creditorum omnibus, etiam anteriorem hypothecam habentibus, ratione dotis uxor præfertur. *l. assiduis. 12. §. 1. C. qui pot. in pign.* Et ut tantò major sit dotis conservandæ securitas, tandem quoque introducta est Donatio ante vel propter nuptias. Atque hoc ipsum juris argumentum, quod est de donationibus propter nuptias, cum elegans & frequens, multisque difficilibus ac controversis quæstionibus sit implicatum; nec hactenus multum in celebribus Athenæis ventilatum; placuit de eo sententiam nostram hisce Thesibus comprehensum publicæ Eruditorum censuræ subijcere.

III.

Licet autem Dominicus Baudius crebro conqueratur, titulum de donationibus senio & inusu obsolevisse, ut jure inter abrogatas leges recenseri debeat. *cent. 2. Epist. 53.* Et in specie, hanc donationem propter nuptias in Germania, Gallia & Italia ab usu recessisse, expressè scribat Dominus Georgius Frantzkius *in tr. de Laudem. cap. 22. n. 97.* Unde & Magnus Cujacius *lib. 5. observ. 4.* existimat, hodie nullum hujus esse donationis usum. Quibus etiam accedit Cothmann. *tom. 1. Respons. 50. n. 57.* Petr. Heig. *ad §. 3. L. de donat. n. 4.* Clarus, *in §. donatio. q. 11. n. 1.* & Dd. alii quam plurimi; ut propterea ejus tractatio tanquam inutilis negligenda videatur. Quotus enim quisque tam patiens est, ut velit discere, quod in usu non sit habiturus? scribit Plinius Junior ad Ariston. Jurisconsultum. *lib. 8. Epist. 14.* Plus scire velle quam sit satis, intemperantiæ genus est, inquit Seneca *lib. 1. Epist. 88.* Tamen & ex Jurisconsultorum scriptis atque responsis, & ex variorum Judiciorum decisionibus, ac ex ipso rerum usu atque experientia, denique ex variis variorum Principum constitutionibus manifestum est, neque hanc juris nostri partem de donatione propter nuptias, in nostro Imperio con-

5.
consuetudine sublatam, neque usu infrequentem esse. Aequalitatem, quam Jus Civile inter dotem & donationem propter nuptias requirit, consuetudine omnium ferè locorum sublatam esse, passim docent Gailius, Bocerus, Harpprechtus, Mejerus, Carpzovius, H. Pistoris, Bachov. Schneid-
er, & alii. Verùm si exinde quis concluderet, ipsam quoque donationem propter nuptias abrogatam esse, ille fallaciam à dicto secundum quid committeret. Et dum Dd. scribunt, hodie æqualitatem inter dotem & donationem propter nuptias non attendi; eo ipso ipsi fatentur, adhuc in usu esse donationem propter nuptias; licet non semper doti sit æqualis. Ipsa inæqualitas non destruit hujus donationis essentiam. arg. l. 19. & 20. C. tit. Hinc Rittershusius, ad Nov. p. 5. c. 1. n. 7. Idem, inquit, constat de his ditioibus. (Norico, Suevia, Bavaria, Palatinatu.) v. gr. si dos mulieris sit 500. aureorum, maritus nomine donationis propter nuptias constituere solet mille aureos, & sic deinceps. Ecce elegans magni J. C. i. testimonium, in Norico, Suevia, Bavaria, & Palatinatu, donationes propter nuptias hodie adhuc constitui. Sed quid opus est testibus, ubi ipsa rerum testimonia adsunt? Superfluum est privatum testimonium, cum publica monumenta sufficiant. l. 3. r. C. de donat. Sic Scabini Lipsienses Ann. 1628. in quodam Respons: Ob nun wol die Wittib anziehen thut, daß ihr über ihr Einbringen noch einsten so viel zum Gegen- Vermächtnuß verschrieben worden / etc. Und es also bey der dispositione juris communis verbleibet / Carpz. p. 2. c. 42. d. i. inf. & Anno 1632. Habt ihr euerm Ehemann 300. fl. zubracht; dagegen er euch wiederumb 300. fl. zum Gegen- Vermächtnuß ausgesetzt / etc. Carpz. p. 4. c. 21. def. 3. vid. etiam præjudicium. ap. eund. p. 2. c. 43. def. 18. ibi: Sondern auch hierüber noch 300. fl. Gegen- Vermächtnuß. & part. 2. decis. 168. in fin. ibi: Dahero euers Vatters Verordnung für ein blosses Gegen- Vermächtnuß zu achten. Et Elector Saxonæ, part. 2. c. 28. ibi: In dem Gegen- Vermächtnuß aber hått sie sich disfalls der Priorität / etc. In nostro quoque Municipali jure specialis reperitur titulus, von Eheberedung der Ehesteuer / und derselben Widerlegung. Landr. p. 2. tit. 3. & in seq. tit. 32. §. Da aber kein gewisses Heyrathgut / Zugelt noch Widerlegung austruckentlich benennet. Eapropter ego priorum licet magnorum Virorum lusu, & contrariis testimoniis non absterritus, ad hanc, quam indicavi, de donatio-

ne propter nuptias tractationem sine ulteriori mora progredior.
annue Tu cæptis, CHRISTE benigne, meis!

IV.

Quibus præmissis, levato jam, quod dicitur, velo, ipsius tractationis penetralia ingredior; constituens ejus partem & generalem, & specialem. Facilius enim per partes in cognitionem totius adducimur. Senec. lib. 1. Epist. 89. Generalis continet præcognita seu τὰ πρῶτα, Definitionem nimirum & Divisionem hujus donationis. Definitio est vel nominis, vel rei.

V.

In Definitione Nominis occurrunt I. Etymologia. Dicitur autem donatio, secundum Paulum, a dono, quasi dono datum; mutuata à Græco; δῶρον ἢ δωρεῖσθαι, id est, donum & donare: seu, quod idem est, doni datio; l. Senatus. 35. §. 1. ff. de m. c. donat. Alberd. Gentil. ad l. inter donum. 194. ff. de V. S. re ipsa potius spectatâ, quam verbis: ut possessio dicitur appellata à sedibus, l. 1. de A. & A. P. pratum quasi paratum ad fructum capiendum. l. pratum. 31. ff. de V. S. Veteres enim donationem appellabant, ubi ipsa rei traditio, datioque accesserat. Hinc Plinius, Græci antiqui, inquit, δῶρον palmam vocabant, & ideo δῶρα munera, quia manu donantur. Propter nuptias vocatur hæc donatio, quia sicuti dos, ita etiam hæc donatio sine nuptiis non subsistit. §. 3. l. de donat. l. fin. pr. C. h. t. c. et sine esse. §. x. de donat. int. Vir. & Uxor. Consil. Argent. v. 1. consil. 46. n. 7. ibi: Dann kein Widem / Heyrathgut / oder Zugeld ohne die Ehe seyn / bestehen oder bleiben mag. Olim ante nuptias appellabatur; eo, quod initio hæc donatio post contractum matrimonium nec inchoari nec augeri poterat. Primus Justinus permisit, ut aucta postmodo dote, tunc etiam augeri posset præcedens ante nuptias donatio. l. si constanti. 19. C. h. t. Justinianus autem etiam inchoari hujusmodi donationes post nuptias permisit, in l. ult. C. eod. ac propterea illam non ante, sed propter nuptias donationem appellare voluit. §. 3. l. de donat. l. f. C. h. t. Quamvis vetus nomen Rubrica Codicis, tit. 3. lib. 5. & Nov. 61. Nov. 127. c. 2. retinuerit; & commodius diceretur propter dotem donatio. Giph. & Arnold. Vinn. ad §. Est aliud. 3. l. de donat. in fin.

VI.

II. Homonymia, fecundissima errorum mater. Naturalis vocabuli

cabuli significatio quatenus consideratur, late patet, & varia sub se comprehendit, ab hoc negotio specie diversa: ut sponsalitia largitates, arras nuptiales, donationes morgengabicas, & ipsas quoque dotes; quæ etiam propter nuptias dantur. *l. f. pr. C. h. t. Giphani. ad §. 3. I. de donat.* Sed in jure nostro strictius accipitur, & κατ' ἐξοχὴν illam denotat donationem, quæ sua natura propter dotem, & ejus recuperandæ securitatem fieri solet. Atque in hæc significatione; iterum vel pro ipsa conventionione & actu hujus donationis, vel objective pro ipsa re donata sumitur.

VII.

III. Synonymia. Donatio propter nuptias dicitur etiam sponsalitia largitas, *Nov. 61. c. 1. Nov. 119. cap. 1. donatio Nuptialis, de Nov. 119. c. 1. antenuptialis donatio, etiam in novis constitutionibus, de Nov. 61. rubr. & cap. 1. Nov. 127. c. 2. nuptiale remedium, l. f. pr. C. h. t.* Item contraria dos, contra dos, *Molina. tom. 1. consil. 52. n. 32. Antifactum, Ernest. Cothmann. vol. 1. resp. 48. n. 30.* A multis quoque hæc donatio passim appellatur dotalitium; quamvis alias ab illo longè differat. *Harp. ad §. 3. I. de donat. n. 7.* Græcè nominatur ἀντιπένη, quasi contraria dos. *l. 20. in pr. C. h. t.* eò quod à marito in dotis gratiam vicissim tribuitur. *Georg. Obrecht. Oeconom. donat. simp. disp. 5. th. 90.* Germanis vocatur *Gegegenvermächung / Gegegenvermächtnuß / Gegegensteuer / Gegegengab / Gegegenwidem / oder Widerlegung / Zugeld / Heyrathgut. Landr. part. 2. tit. 21. p. 4. tit. 13. tit. 4. §. Wann nun die Schulden.* *Harp. ad d. §. 3. I. de donat. n. 3. Bocer. tr. de donat. cap. 10. n. 7. Carpz. part. 2. const. 42. d. 1. n. 4.*

VIII.

Nominis definitionem sequitur **Realis.** Hubertus Giphanius, hanc donationem definit, quod sit donatio, qua maritus uxori bona ad dotem compensandam donat. *ad §. est & aliud. 3. I. de donat.* ubi subjicit: hæc donatio est dotis compensatio. Verùm quòdcunque præstatur in compensationem dotis, illud succedit in locum dotis, illamque secundum naturam compensationis, in totum absorbet & extinguit. At donatio propter nuptias non surrogatur in locum dotis, nec illam absorbet; sed dos salva manet; in cujus securitatem hæc donatio inventa & introducta est. *l. f. pr. C. h. t.* Rectius itaque describitur, quòd sit donatio, à marito, uxori, in securitatem & remunerationem dotis, facta. *vid. Ludwell. Exerc. 6. th. 11. Perez. in C. h. t. n. 1. Sutholt. disp. 6. aphor. 44. Vinn. ad §. 3. I. de donat. in pr.*

IX. Ge.

8.

IX.

Generis loco in hac descriptione ponitur vocabulum **donatio**, per §. 3. *I. de donat.* Cum autem duæ sint donationis species; Simplex nimirum, sive absoluta & propriè ita dicta; vel Impropria & Relata. Hinc quæritur, propter nuptias donatio, an Simplex & absoluta sit donatio; an verò Relata & Impropria? Posterius, nimirum hanc donationem non simplicem, sed impropiam esse, expressè rescribit Imp. Justinianus, *in l. f. pr. C. h. t. Franc. Duaren. tit. solut. matrim. rubr. de donat. propter nuptias.* Maritus enim hoc casu non ea mente aliquid dat, ut statim velit rem accipientis fieri, nec ullo casu ad se reverti; nec ob solam liberalitatem, sed potius in dotis securitatem illam constituit. Ergò hæc impropria & relata est donatio. *arg. l. 1. ff. de donat.* De reliquis definitionis verbis infra pluribus. **Divisionem** hujus donationis in jure nostro reperio nullam. Si tamen quis illam ad exemplum dotis in **Profectitiam & Adventitiam** dividere velit, illi repugnare nolo.

X.

Hactenus de parte generali. Sequitur pars specialis; quam etiam duobus absolvam membris; consideraturus donationem propter nuptias in **constituendam**, & ut **constitutam**. In primo membro spectandæ & examinandæ sunt hujus donationis causæ; per quas nimirum ipsa constituitur. Sunt autem causæ vel **externæ** vel **internæ**. **Externæ**, quæ extrinsecus donationem propter nuptias constituunt, vel producant, & ejus essentiã non ingrediuntur, sunt **Efficiens & Finalis**. **Efficiens** est vel moralis, vel vera sive **Physica**; illa iterum est vel **λογισμική**, vel **πρακτική**.

XI.

Causam λογισμικήν, quæ ad donationem propter nuptias introducendam interiùs movit, puto fuisse partim summam & propensam Græcorum erga mulieres Imperatorum affectionem; quæ moti multa contra juris rationem singularia in illarum favorem introduxerunt **Bachov. ad §. 3. I. de donat.** partim favorem dotium; quarum securitatem & conservationem præcipuè hæc donatio respicit.

XII.

Causa πρακτική & exteriùs movens donationis propter nuptias introducendæ, partim fuit **sexus foeminei imbecillitas**; ne foeminae naturæ suæ imbecillitate in repentinam deducantur inopiam. *l. f. prohibitionem melius erit mulieribus propter fragilitatem sexus, quam maribus*

9.
bus subveniri. C. h. t. Plerumq; enim consilia mulierum contra propria laborant commoda. l. si pater. 4. C. de spons. partim fraus & prodigalitas maritorum; qui uxorum dotem dilapidare, vel alio modo uxores dotibus defraudare solebant. l. f. in pr. C. h. t. Bach. ad §. 3. I. de donat. n. 1. & seqq.

XIII.

Vera hujus donationis causa Efficiens est vel Remota vel propinqua. Remota Jus Civile. *Dd. communiter ad §. 2. I. de I. N. G. & C. Civili enim jure, & quidem à junioribus demum Principibus est introducta; & veteribus Jctis penitus fuit incognita, teste ipsomet Imperatore, in §. est & aliud. 3. l. de donat. Unde etiam in Digestis, quæ ex Jctorum Responsis compilata sunt, hujus donationis nulla fit mentio. Gerard. de Meynard. lib. 4. decis. Tholosan. 56. n. 5. Nec quicquam Hotomanno & Wesebeccio, contrarium sentientibus, patrocinator. l. si sponsus. 5. l. inter eos. 27. l. cum hic status. 32. §. si quis sponsam. 27. ff. de donat. int. vir. & uxor. l. cum sponsus. 12. pr. ff. de publ. in rem act. l. 1. ff. de donat. Nam leges illæ non de hac, sed de alia planè loquantur donatione; ea scil. quæ dicitur sponsalitia, & magnopere differt ab hac donatione. Hæc enim fit à marito propter dotem, & in ejus securitatem ac remunerationem. Sed illa, sponsalitia nimirum, etiam à sponsa; & non dotis, sed magis amoris conciliandi gratia proficiscitur. Giphan. ad §. 3. I. de donat. Apud Gallos, Julii Cæsaris tempore, aliquam donationem propter dotem in usu fuisse, ipse testatur Julius Cæsar, lib. 6. de bell. Gallic. p. 141. hisce verbis: Viri quantas pecunias ab Uxoribus dotis nomine acceperunt, tantas ex suis bonis, aestimatione facta, cum dotibus communicant. hujus omnis pecunie conjunctim ratio habetur. fructusque servantur, uter eorum vita superarit, ad eum pars utriusque cum fructibus superiorum temporum pervenit. Verùm quàm longè hæc Gallorum donatio à nostra propter nuptias donatione differat, sequentia satis abunde demonstrabunt. Hæc donatio à recentioribus Principibus demum post Imperii translationem in Orientem excogitata est. Giphan. ad §. 3. I. de donat. Qui verò Principes isti fuerint, non omnium eadem est sententia. Multi Constantinum intelligunt, propter l. cum veterum. 15. C. h. t. Sed enim illa constitutio non agit de hac nostra verùm de Sponsalitia, quæ etiam à sponsa, & quidem ita fit, ut nuptiis secutis apud accipientem irrevocabiliter & pleno jure maneat. d. l. 15. junct. l. seq. 16. C. h. t. Hinc Bachovius existimat Justinianum haud dubiè intelligere Principes Constantino juniores. A quibus autem introducta, aut quo tempore primum recepta sit, certum nihil habemus. Illud patet, sub Theo-*

dosio Juniore & Valentiniano III. illam jam receptam fuisse. *l. consensu. 8.*
S. hac nisi. 4. C. de repud.

Causa efficiens proxima est voluntas ac consensus & donantis & donationem recipientis. Nec enim donantis sufficit voluntas, sed etiam uxoris tanquam donatarie consensus & acceptio requiritur. *arg. Nov. 119. c. 1. junct. l. 1. ff. de pact.* Sunt quidam, quos etiam Sichardus *ad auth. dos data. C. h. t. in fin.* sequitur, qui docent, dote constituta, donationem propter nuptias ipso jure à lege constitutam intelligi: sed hæc sententia non tantum dd. legibus, sed etiam multis aliis aperte adversatur, & omni juris fundamento destituitur. Satis autem est partes consentire. Res quoque ut tradantur, necessarium non est. Neque enim sicut dos in maritum, ita donatio propter nuptias actualiter in uxorem confertur. Possessionem rerum donatarum in uxorem transferri posse non dubito; verum hoc necessarium esse, constanter nego, *per Nov. l. 19. cap. 1. Nov. 127. c. 2. ibi: & si tempus fiat exactionis. Nov. 91. c. 2. l. cum morte. 9. C. de pact. convent. Scip. Gentil. tr. de donat. int. vir. & uxor. lib. 4. c. 16. Bachov. ad Tr. v. 2. disp. 19. th. 8. l. b. vers. nuptiarum causa. Rittersh. ad Nov. p. 5. c. 9. n. 7.* Denique nihil interest, quocumque modo hæc voluntas declaretur, sive verbis, sive literis; sive inter presentes, sive per nuntium aut Procuratorem inter absentes. *Carpz. part. 2. const. 43. def. 8. Myns. consil. 16. n. 8. & 9.* Facilioris tamen probationis causa, & ad futuram rei memoriam sæpe de hisce donationibus instrumenta conficiuntur. *Nov. 127. c. 2. ibi: ut vel si principalia instrumenta pereant, & in verb. seqq. antenuptiales donationes scribunt. Nov. 61. c. 1. Nov. 119. c. 1. ibi: seu conscribat.* Et si in scriptis fieri placuerit, non aliter vires habent, nisi instrumenta in mundum recepta ac subscriptionibus partium confirmata, aut si per tabellionem conscribantur, etiam ab ipso completa & absoluta sint; adeo ut nulli liceat, priusquam hæc ita processerint, aliquod jus sibi ex illis vindicare. *arg. pr. l. de empt. & vend. l. 17. C. de fid. instr.* In dubio autem, si non appareat, quid inter paciscentes actum, credimus ad probationem potius, quam ad validitatem & perfectionem pacti interpositam fuisse scripturam. *vid. Ant. Fab. lib. 4. tit. 16. def. 14. Carpz. part. 2. const. 33. d. 12. & 13.*

Cum verò etiam instrumenta facile perire possint; ne itaque cum illis etiam donationis probatio, & sic ipsa donatio pereat. Paria enim sunt non esse, & non apparere. *l. 77. ff. contr. empt.* ea propter mariti vel alii, qui pro eis antenuptiales donationes scribunt, nova Justiniani constitutio

II.

tionem has donationes, si 500. excedant solidos, actis monumentorum insinuare jubentur. Quod tamen si omiserint, non uxoribus, sed tantum maritis quoad dotem, vel ejus partem ex pacto lucranda, nocet; ipsisque ex pactis in quibus dos vel ejus pars maritis concessa est, actio competit nulla. Quia in potestate illorum fuit propter nuptias donationem ultra 500. solidos constitutam actis insinuare. Et ideo periculum non insinuatæ propter nuptias donationis ad ipsos, non ad mulierem respicere debet. *Nov. 127. c. 2. Bocer. class. 2. d. 19. thes. 72. Rittersh. ad Nov. p. 5. c. 10. n. 5.* Coram quo iudice autem hæc donationis insinuatio fiat, nihil interest. Potest enim fieri etiam coram iudice alieno, qui aliàs competens non est. *l. data. 27. l. in hæc sacratissima. 30. C. de donat. Nov. 127. c. 2. Bened. Carpz. part. 2. const. 12. def. 18. Richt. part. 1. dec. 22. n. 43.* Hæc enim insinuatio ad voluntariam pertinet jurisdictionem. *Dn. Frantz. in comment. Pand. tit. de jurisdic. n. 11. Matth. Steph. de Jurisd. lib. 1. c. 13. n. 31.*

XVI.

In hoc Ducatu sollen die Ehesteuren und Widerlegung mit lauten Worten und Zusagung geschehen. *Landr. part. 2. t. 31. in pr. & si pacta de futura successione, quomodo nimirum conjuges sibi invicem in dote & donatione propter nuptias, vel in aliis quoque bonis succedere debeant, adjiciantur, ac nulli ex priore matrimonio adsint liberi, utrinque tres idoneos, qui paciscentibus ab intestato successuri non sunt, quibusve consanguinitatis aut proximitatis exceptio obijci nequit, adhiberi oportet. Si vero liberi existunt, præter sex illos testes, etiam liberorum titores; & tres proximiores cognatos patris vel matri conjunctos advocari, necesse est, Landr. part. 3. t. 8. §. Es sollen. Plebst. disp. 3. th. 82.* In foro Saxonico, & aliis quoque locis, pacta, quæ de dote vel hac donatione lucranda fiunt, conficiuntur vel in modum contractus, & negotii inter vivos, dilato saltem tempore solutionis in diem mortis; vel in vim ultimæ voluntatis. Priori in casu, si alio modo de illis constet, testes requiruntur nulli; Si verò per testes probanda sint, duo aut tres sufficiunt. Posteriori vero casu, aut quinque testes, aut iudicis requiritur autoritas ac insinuatio. *Bened. Carpz. part. 2. const. 43. def. 1. 2. & seqq. Berlich. p. 2. concl. 51. n. 12. vid. Hahn. ad Wesenb. Pand. tit. de pact. dot. al. n. 40.*

XVII.

Finis donationis propter nuptias est securitas & remuneratio dotis. Primò constituitur donatio propter nuptias, ut mulieri magis sit cautum de dote matrimonio soluto recuperanda; si forte maritus

illam alienaverit, aut prodigaliter consumserit, aliove modo amiserit; ut damnum inde suum refarcire possit, l. f. §. sancimus. C. h. t. Nov. 61. c. 1. Joh. Sichard. ad auth. dos data. C. h. t. n. 4. Bened. Carpz. lib. 6. tit. 1. Resp. 5. n. 3. Beust. tr. de connub. p. 3. c. 7. Berlich. part. 2. conclus. pract. 50. n. 3. Frantzk. de Laudem. c. 22. n. 68. Ludw. Ex. 6. th. 11. lit. d. vid. præjudicium Jctorum Lipsiens. quod refert, Benedictus Carpz. p. 2. const. 42. def. 1. in fin. ibi: Dannenhero sie dardurch ein mehrers nicht als ihres eingebrachten Guts assecuration und Versicherung erlangget. Unde etiam hæc donatio à Dd. Pignus dotis vocatur. Bocer. tract. de donat. cap. 10. n. 6. Carpz. de Resp. n. 4. Salicet. in l. si constante. C. sol. matrim. Quamvis enim mulier pro dote repetenda generalem in omnibus mariti bonis hypothecam cum jure prælationis habeat: utile tamen est, hanc quoque habere donationem, in qua specialem uxor consequitur hypothecam, ita ut maritus res imobiles propter nuptias donatas nec consentiente uxore alienare, ipsa verò interdum illas utiliter vindicare possit. l. 29. Cod. de jur. dot. Nov. 61. c. 1. §. 1. Bachov. ad S. est. & aliud. 3. l. de donat. n. 4. Sichard. d. l.

XVIII.

Secundò fit donatio propter nuptias dotis remunerandæ gratia. Licet enim dos matrimonio soluto regulariter ad uxorem vel ejus heredes revertatur. l. un. §. 6. C. de rei uxor. act. Attamen sæpe accidit, ut certis in casibus dos, aut ejus pars, vel ex lege, vel ex pacto, mariti lucro cedat. l. 8. §. 5. C. de repud. d. l. un. §. 6. C. de rei uxor. act. Nov. 127. c. 2. Ne itaque uxor deterioris sit conditionis, ipsi quoque propter nuptias aliquid donatur, ut ipsa in similibus casibus, ad exemplum mariti, vel ex lege, vel ex pacto, illud vel totum, vel ejus partem consequatur & lucratur. Nov. 61. c. 1. ibi: eveniente lucro. & §. 1. ibi: ut servetur uxori lucrum. §. 3. ibi: & sit omnino ei lucrum sub cautela positum. Nov. 97. c. 1. l. 8. §. 5. C. de repud. Obrecht. disp. 5. de donat. th. 129. ibi: Finis hujus donationis est, ut ea, uxori de recuperanda dote vel etiam lucro nuptiali, in casum mortis vel dissidii sit prospectum. Coll. Jur. Arg. lib. 23. tit. 3. th. 34. Bachov. in Not. ad Tr. vol. 2. disp. 19. th. 8. l. b. Duaren. in tit. solat. matrim. rubr. de donat. propter nupt. Hinc pacta de dote & donatione propter nuptias lucranda, æqualia esse debent; Nov. 97. cap. 1. adeò, ut si pactum de lucranda dote intervenerit, nullum autem de donatione propter nuptias, nihilominus pactum dotis trahatur ad donationem propter nuptias. l. 20. §. fin. autem. C. h. t. lex morte. 9. C. de pact. servent.

XIX. Ex

Ex dictis sua sponte profluit, donationem propter nuptias non posse subsistere, nec constitui, nisi dos quoque sit constituta. Hujus enim donationis finis est securitas & remuneratio dotis. Quod autem non est, illud nec securitatem, nec remunerationem meretur. Non enim nullæ sunt qualitates. Sichard. *ad rubr. C. de donat. ant. nupt. n. 3.* Et porro sicuti dos, ita etiam donatio propter nuptias sine matrimonio esse nequit. *l. 20. pr. C. h. t.* Si itaque ante matrimonium hæc donatio fiat, semper tacitam in se continet conditionem: *Si nuptiæ fuerint secuta; §. 3. Inst. de donat. l. stipulationem. 21. ff. de jur. dot.* qua conditione deficiente, ipsa evanescit donatio. *d. §. 3. d. l. 21.* Denique si matrimonium de facto contractum jure non subsistit, nec dos, nec donatio propter nuptias intelligitur; & omnia pro non factis habentur. *§. 11. I. de nupt.*

XX.

Cum autem sine dote, donatio propter nuptias fieri non possit, quaeritur, an requiratur, ut dos jam sit marito soluta, an vero sufficiat, si dos sit promissa? Dos promissa, nondum vero soluta, propriè quidem dos non est. *l. 1. C. de dot. caut. non. num. Treuth. v. 2. disp. 1. thes. 1. L. b. & ibi Bachov.* ad hoc tamen, ut donatio propter nuptias fieri possit, sufficit dotem promissam esse. *l. ex morte. 9. C. pact. convent.* Maritus enim etiam promissam dotem ex pacto vel statuto lucratur; *arg. d. l. 9. Bachov. d. l. Carpz. p. 3. const. 23. def. 3. Hieron. Magon. decis. 86. n. 2.* proinde in ejus remunerationem propter nuptias donationem constituere poterit. Cæterum ut uxor matrimonio soluto etiam actualiter hanc donationem exigere, & ex pacto illam lucrari possit, omnino requiritur, ut dos ante matrimonium solutum, marito sit soluta. Etenim mulier, quæ dotem quidem cavet, siue promisit, nihil tamen numeravit, nec quicquam dedit, matrimonio soluto, omni donationis propter nuptias lucro caret: aut si partem tantum dotis intulit, partem dumtaxat ex donatione propter nuptias, pro rata scil. parte dotis præstitæ, lucratur. *Nov. 2. c. f.* Nisi per maritum steterit, quo minus dotem acceperit. *Nov. 91. c. 2.* de quo infra pluribus.

XXI.

Tantum de Fine, & causis externis: sequuntur internæ; Materia scil. & Forma. **Materia** donationis propter nuptias vel est in qua, vel circa quam, (materia enim ex qua hic nullus est locus) **Materia in qua, siue subjectum,** sunt Personæ; quæ duplices, vel donationem propter nuptias constituentes, vel illam recipientes.

Constituunt autem donationem propter nuptias vel Mariti ipsi, vel pro illis alii. *l. 20. pr. ibi: quas mariti faciunt, vel pro his alii. Cod. h. t.* Primò itaque propter nuptias uxori in dotis securitatem & remunerationem donat **Maritus. d. l. 20.** Licet enim inter maritum & uxorem donatio regulariter sit prohibita: *t. t. ff. & Cod. de donat. int. vir. & uxor.* Illa tamen prohibitio ad hanc nostram donationem pertinet vel minimè. Nam simplices tantùm donationes inter conjuges prohibentur *l. f. pr. C. h. t.* Scipio Gentil. *tr. de donat. int. vir. & uxor. lib. 4. c. 16.* Hæc autem donatio simplex non est, sed relata, impropria & remuneratoria. *l. 19. l. 20. Clit. quæ etiam inter conjuges valet. l. quod autem. 7. §. 2. ff. de donat. int. vir. & uxor. Carpzov. p. 2. c. 13. d. 18. Joh. Garfias, tr. de donat. remunerat. n. 21.* Deinde eventus hujus donationis in hoc tempus excurret, quo vir & uxor esse desinunt: hujusmodi vero donationes etiam inter conjuges valere, expresse scribit Gajus *Jctus in l. qui autem. 10. ff. d. t.* Debet autem maritus hoc ipsum significare, quod non simplicem, sed propter nuptias donationem faciat; *l. 20. pr. C. h. t.* aliàs in dubio donatio facta simplex esse censetur. Salicet. *in d. l. 20.* Scipio Gentil. *d. c. 16.*

Certissimum igitur est, etiam maritum uxori propter nuptias donare posse: An vero maritus, qui à muliere dotem accepit, ad hoc ipsum teneatur, & à Magistratu compelli possit, de eo non eadem est omnium sententia. Negativam defendit Scipio Gentilis, *d. tr. de donat. int. vir. & uxor. lib. 4. cap. 16.* sed Affirmativa non tantum est communis, verùm etiam de jure civili verior; non quidem per *l. 20. C. h. t.* aut per *Nov. 91. Auth. dos data. C. h. t.* quas communiter Dd. adducunt; sed per *Nov. 97. c. 1.* ubi generaliter constituitur, quod donatio propter nuptias dote nec major nec minor esse, & maritus tantam nomine donationis propter nuptias conscribere & assignare debeat quantitatem, quantam uxor dotis nomine præstitit. Cujac. *ad de Novell. 97. & ad C. h. t.* adeò ut si forte quantitas dotis constante matrimonio augeatur, maritus quoque donationem propter nuptias pari quantitate augere teneatur. *d. Nov. c. 2. Rittersh. p. 5. ad Novell. cap. 1. n. 6. Cujac. ad d. Nov. 97. Clar. §. donatio. quest. 11. n. 1.* Illud, quod nonnulli scribunt, dote nimirum soluta, etiam hanc donationem in bonis mariti ipso jure constitutam intelligi, uti superius quoq; dictum est, claris juris textibus est contrariū. *Nov. 119. c. 1. Nov. 97. c. 1. ibi: tantam quidem quantitatem conscribere. c. 2. Perez. in C. h. t. n. 3. Clarus. §. donatio. n. 2.* ubi docet, quod mulier, si constante matrimonio

monio non petierit, ut hæc donatio constituatur, nec soluto matrimonio id postulare possit. Potest autem hoc ipsum, constitutio nimirum hujus donationis peti, vel per conditionem ex lege, *arg. l. un. ff. de cond. ex lege.* vel per implorationem officii judicis.

XXIV.

Quemadmodum autem dos non tantum à muliere, sed etiam a b aliis mulieris nomine datur: ita etiam uxori propter dotem non tantum maritus, sed ejus nomine alii quoque donationem assignant & constituunt. *l. 19. l. 20. pr. C. b. t. Nov. 119. c. 1.* & hoc quidam ex necessitate; quidam vero ex libera voluntate. Ex necessitate pro marito hanc donationem constituit, ejus Pater; qui lege ad hoc ipsum obligatus est. *arg. l. 19. ff. de R. N. l. f. Cod. de dot. promiss.* ubi Imp. Justinianus: *neque enim Leges incognite sunt, quibus cautum est omnino paternum esse officium dotem & ante nuptias donationem pro sua dare progenie.* *Sandr. p. 4. t. 13. Acac. Enenckel. de privil. parent. privil. 8. c. 1.* Hinc pater, si hoc sponte facere recuset, ad hoc ipsum judicis officio compellitur, *arg. l. 19. ff. de R. N. Gail. 2. obs. 95. n. 15. Carpz. p. 2. c. 43. d. 12. n. 4. & seqq.* & quidem vel multa indictione, vel captione pignorum, adeo ut si nec hisce modis avaritia patris leniri possit, iudex etiam ex officio pro filio donationem propter nuptias ex bonis ipsius jure constituat. *Georg. Acac. Enenck. de privil. parent. privil. 8. cap. 3. n. 2.* XXV.

Cum verò in *l. f. C. de dot. promiss.* generaliter dicatur: paternum esse officium, dotem & propter nuptias donationem dare pro sua progenie; hinc queritur: An etiam pater, qui liberos non habet in potestate, ad hoc ipsum dicto modo compelli possit? Affirmantes sequitur *Georg. Acac. Enenck. de privil. parent. privil. 8. c. 1. n. 6.* sed negantes *Bachov. in not. ad Trentl. v. 2. disp. 7. th. 2. lit. c. verb. emancipata* Etenim verba *d. l. f. in vers. nec incognita*, non sunt dispositiva, sed relativa. Imperator refert se ad leges illas, quibus cautum est, paternum esse officium, &c. Leges autem, quæ hac de re reperiuntur, tantum loquuntur de patre, qui liberos habet in potestate. *l. 19. ff. de R. N.* Nec ulla extat lex, quæ patrem ad filiam emancipatam dotandam adstringat. Referens autem recipit interpretationem ex relato; & relatio restringitur ad illud, quod in relato tantum continetur. *Decius consil. 63. n. 6.* Et sanè, si pater emancipatam etiam teneretur dotare, absurda omnino foret quæstio. *l. si pater. 44. pr. ff. de jur. dot.* An nimirum emancipatione dotis resolvatur promissio? vid. *C. J. A. lib. 23. tit. 3. Perez. tit. de dot. promiss. n. 6. Georg. Adam. Struv. disp. 24. thes. 2.* Planè si emancipati egeant, nec aliunde dotem vel propter nuptias dona-

donationem habere, nec sine illis honestam conditionem invenire possint, paternæ pietati maximè conveniens est, etiam pro his dotem & donationem propter nuptias dare: verùm patrem lege civili ad hoc obligatum esse, illud est, quod laudati Dd. negant. Bach. *d.l.* C. J. A. *d.l.* Atque ex his rectè quoque concludunt, nec patrem naturalem tantùm, ad hanc donationem obligatum esse. Vid. Bach. *d.th.* 2. *lit.* b. C. J. A. *d.th.* 5. *n.* 14. Perez. *de dot. promiss.* n. 6. Struv. *d.l.* Diss. Merend. *lib.* 3. *contr.* 15. Gail. 2. *obs.* 88. Plures exceptiones vid. in Coll. Jur. Arg. *d.th.* 5. *ap.* Boc. *class.* 2. *disp.* 18. Landr. *p.* 4. *t.* 13. § *fin.* XXVI.

Verùm quid dicendum, si filiusfam. sit dives; an pro illo pater quoq; ex bonis propriis teneatur propter nuptias donare? Minimè. *arg.* l. 5. §. 7. *ff. de agnos. & alend.* *lib.* C. J. A. *d.th.* 5. Gudelm. *de jur. noviss.* *lib.* 1. *cap.* 14. *vers.* *crediderim* Bened. Carpz. *p.* 2. *c.* 42. *def.* 13. *p.* 2. *c.* 43. *d.* 12. *n.* 4. Landr. *p.* 4. *t.* 13. §. Da aber, *ibi*: aber in Wangel derselben von erst gemeldten überlebenden Vatter eignen Gütern zu bestimmen. Et si filius habet peculium adventitium regulare, cujus usufructus patri, filio verò competit proprietatis, pater ex illis ipsis filii bonis donationem propter nuptias præstare potest. *arg.* l. 8. §. 4. *Cod. de bon. que lib.* Sed hoc in nostro Württembergico foro ex consanguineorum arbitrio. Landr. *d.* §. Da aber der Eltern nur noch eins. Enimvero si pater, rerum filii adventitiarum usufructuarius & legitimus administrator, simpliciter donationem propter nuptias pro filio fecerit, jure civili de propriis & ex paternâ affectione promississe censetur. *l.f.* *Cod. dot. promiss.* *arg.* l. 5. §. 12. *ff. de jur. dot.* Mascard. *de probat. conclus.* 1150. *n.* 7. Menoch. *de presumpt.* *lit.* 3. *pres.* 15. *n.* 9. Bach. *ad Treutl.* *v.* 2. *disp.* 7. *th.* 2. *lib.* c. Perez. *in C. de dot. promiss.* *num.* 7. At jure Württembergico, pater in dubio, semper de filii bonis, quorum ipse usufructum habet, hoc fecisse creditur. Landr. *p.* 4. *t.* 13. §. Im Fall. Plebst. *ibid.* *th.* 64. Atque hoc ipsum etiam verum est, de aliis administratoribus, qui bona mariti administrant, ut nimir. in dubio semper ex bonis ipsius mariti donationem fecisse videantur. *arg.* l. 34. *ff. de negot. gest.* Regulariter enim in administratore animus donandi non præsumitur. Menoch. *de arbitr. quest.* *lib.* 2. *cent.* 1. *cas.* 88. *n.* 46.

XXVII.

Quod hætenus de patre dictum est, illud Dd. extendunt, & verum quoque esse scribunt in AVO: qui nepotes in sua potestate habet. *arg.* l. 19. *ff. de R. N.* l. 6. *de collat.* l. 7. §. *f. l. seq.* *ff. de in rem vers.* Boc. *class.* 2. *disp.* 18. *th.* 8.

XXVIII.

Mater verò ad donationem propter nuptias pro liberis præstandam

dam non cogitur. *arg. l. 19. de R. N. l. neque mater. 14. Cod. de jur. dot.*
 Nam dotem vel donationem propter nuptias dare pro liberis suis, pater-
 num, non maternum dicitur officium. *l. f. C. de dot. promiss. Carpz. p. 2.*
c. 10. def. 21. n. 2. nisi ex magna & probabili causa, & lege specialiter ex-
 pressa. *arg. d. l. 14. vid. l. cognovimus. 19. §. 1. C. de heret. Bocer. cl. 2.*
disp. 18. th. 14. Bachov. v. 2. d. 6. thes. 3. lit. b. vers. ut à matre. Ene-
 ckel, *de privil. parent. priv. 8. c. 1. n. 3. & seqq.* Francisc. Card. Mantica
de tacit. & ambig. convent. lib. 20. tit. 2. n. 8. In nostro foro, Paren-
 tes, i. e. pater & mater, si utriusque supersint, de bonis communibus, von
 Eltern gemeinem Gut / dotem & donationem propter nu-
 ptias liberis conferre jubentur. *Landr. p. 3. t. 13. pr.* Et patre denato, si
 liberi propria non habeant bona, quibus ipsis dos vel donatio, propter nu-
 ptias constitui potest, mater quoque superstes de propriis illam solvere te-
 netur. *Landr. d. tit. §. Da aber der Eltern. ibi in fin.* Aber in Mang-
 lung derselben / (deficientibus nimirum bonis jure proprietatis ad libe-
 ros pertinentibus,) von erstgemeindten überlebenden Vatters oder
 Mutter eignen Gütern zu bestimmen.

XXIX.

In illis quoque locis, in quibus ex consuetudine vel statuto, inter con-
 juges universalis omnium bonorum societas contrahitur, secundum com-
 munem Dd. sententiam, si pater dotem vel propter nuptias donationem
 pro liberis solverit, illam communi societati imputare potest. *Frantz. in*
Comment. Pand. tit. pro socio. n. 17. vid. Hert. Felic. tract. de societ. cap. 26.
n. 21. & seqq. Gars. de conjugal. acques. n. 150. David Mevius ad I. Lubec.
l. 1. t. 5. art. 7. n. 30. Perez. d. dot. promiss. n. 14. Fratrem etiam ger-
 manum, & consanguineum in subsidium ad hoc obligatum esse commu-
 niter tradunt Dd. *arg. l. cum plures. 12. §. cum tutor. 3. ff. de admin. & per*
tutor. Bach. ad Tr. v. 2. d. 7. th. 3. l. f. Perez. in c. d. dot. promiss. n. 15. Diss.
C. J. A. de jur. dot. th. 5. n. 15.

XXX.

Libero arbitrio donatio propter nuptias constituitur à patre fi-
 lio emancipato, à matre, fratre, extra prædictos casus, & aliis etiam plane
 extraneis, nullo consanguinitatis aut affinitatis vinculo junctis; *l. 19. l. 20.*
Cod. h. ex quibus, si quis donationem dederit propter nuptias, sed eo ani-
 mo, ut patris ad hoc obligati negotium gerat, ab ipso, si modum non ex-
 cesserit, res solutas actione negotiorum gestorum repetit. *arg. l. si quis. 8.*
§. cum mater. 14. ff. d. agnos. & alend. lib. 1. & ideo. 7. §. si filiusfam. fin.
ff. de in rem vers. vid. Carpzov. p. 2. const. 10. def. 24. Atque hic ipse ani-
 mus patris negotium gerendi, in dubio præsumitur. Doctores enim hanc
 C
 gene-

generalem tradunt regulam: quodcumq; onus dotandi, vel propter nuptias donandi ad alium spectat, is qui dotavit aut donavit in dubio non praesumitur habuisse animum donandi, sed repetendi. Francisc. Card. Mantica. *de tacit. & ambig. convent. lib. 13. t. 13. n. 15.* Paul. de Castro, *lib. 2. Consil. 96.* Natta *consil. 100. n. 14.* Et generaliter, quicumq; in alterius rem impendit, videtur animum habuisse repetendi. *arg. l. cum. de indebito. 25. ff. de prob. Carpz. p. 2. const. 10. def. 25. n. 5.* Sed haec praesumptio juris tantum est, & probationem in contrarium admittit, ac saepe contrariis conjecturis eliditur.

XXXI.

Ut autem mariti vel alii propter nuptias valide donare possint omnino requiritur, ut res suas alienare nec impediatur, nec prohibeantur. Nam & haec donatio alienationis species est. *arg. l. f. C. de reb. non alien.* Hinc furiosi, mente capti & infantes, propter nuptias donare nequeunt. Hi enim, licet dominium suarum rerum habeant, illud tamen propter rationis defectum exercere & administrare nequeunt. Nam alienatio, & si quae huic sunt similia, in ipsa sui natura includunt actum utentis ratione voluntatis, quae in talibus existere non potest. Grot. *de jur. bell. & pac. lib. 2. cap. 3. n. 6.* Illorum itaque nomine, si juris necessitas hoc exigat, curatores aut tutores donant. *arg. l. 5. §. 3. ff. de jur. dot. Bocer. class. 2. disp. 18. thes. 7.* Quamvis enim tutores & curatores regulariter donare prohibeantur; adeo ut ipsis, res minorum vel furiosorum, nec cum decreto, ex causa donationis alienare liceat. *l. 3. C. si maj. fact. alienat. l. non omni. 16. C. de adm. tut.* Excipitur tamen ab illa regula haec nostra donatio, quae etiam tutoribus & curatoribus permittitur; *d. l. 3.* modo non ex liberalitate, sed juris necessitate fiat, *arg. l. 12. §. 3. ff. de adm. tut. & praevia causa cognitione, judicis decretum interveniat. arg. l. 1. §. 2. ff. de tut. & rat. distrab. praesertim si res immobiles, & quae his aequiparantur, donentur. l. lex, qua. 22. C. de adm. tut.*

XXXII.

Pupilli infantiam majores, minores curatorem habentes, prodigi, & similes, licet rationis usu non destituantur, & sua natura contentire possint, quia tamen duo sunt actionum humanarum principia, Voluntas & Potestas; & in hisce personis ob judicii imbecillitatem, aut perversos mores, potestas alienandi positivo jure est restricta & limitata; ita ut nihil sine tutorum vel curatorum, quos habent, consensu & auctoritate alienare valeant: ea propter nec his personis sine tutorum & curatorum auctoritate & consensu propter nuptias donare permissum est: sed si ad hoc obligati donare velint, consensum curatorum & judicis decretum ut adhibeant necesse

necesse est. arg. l. 1. §. 2. ff. de tut. & rat. distrab. l. 22. C. de adm. tut. l. sine generalis. 61. ff. de jur. dot. XXXIII.

Hactenus de personis constituentibus: sequuntur personæ donationem propter nuptias recipientes; uxores nimirum, quæ dotem maritis dederunt, vel promiserunt. l. 20. pr. ibi: mulieribus dare, & in seq. vers. si igitur dote jam præstita maritus nulla ante nuptias donatione facta donare mulieri res voluerit. C. h. t. Nov. 119. c. 1. ibi mulieri datur vel conscribatur. XXXIV.

Relicto Subjecto, veniamus ad hujus donationis Objectum; quod constituunt res propter nuptias donatæ; de quibus duo consideranda sunt, nimirum earum qualitas, & quantitas. Qualitatem, quod atinet, possunt regulariter propter nuptias donari res omnes, quæ sunt in commercio; sive sint corporales, sive incorporales; mobiles sive immobiles. Nov. 61. l. fin. inf. C. de litigios. C. J. A. tit. de jur. dot. th. 30. Obrecht. de donat. disput. 5. thes. 102. & seq. Nec feudum excipimus, modo domini & agnatorum consensus accedat. Sine illorum consensu, nec maritus uxori suæ feudum propter nuptias valide donare potest. cap. 6. x. de donat. int. vir. & ux. arg. c. un. pr. 2. F. 52. & 55. vid. Finkelth. disp. 9. th. 11. XXXV.

Res litigiosæ, de quarum scil. dominio causa movetur inter petitem & possesorem, aut per judiciariam conventionem, aut per preces Principi oblatas & insinuatatas judici, ac per eum adversario cognitatas, Nov. 112. cap. 1. Authen. litigiosæ. C. de litig. quamvis certo respectu extra commercium esse dicantur, & à litigantibus alienari prohibeantur. l. f. t. t. D. & C. de litigios. Præsumitur enim alienatio hujusmodi in fraudem adversarii facta, & ut deterior sit ejus conditio. Frantzk. lib. 1. Res. 11. n. 57. & seqq. & in comment. Pand. tit. de contrab. emt. n. 142. Tamen sicut in dotem, ita quoque in donationem propter nuptias dari vel promitti possunt etiam res litigiosæ. l. fin. §. 1. vers. exceptis. C. de litigios. Non enim tam cupiditas vexandi adversarium, quam nuptiarum affectio hujus donationis causa esse præsumitur. Frantzk. lib. 1. de Res. 11. n. 76. H. Hahn. in not. ad Wes. Pand. de litig. inf. Perez. in C. de litig. n. 7. Joan. à Sand. de prob. rer. alien. cap. 9. n. 22. Sunt quidam, qui existimant, dotem & propter nuptias donationem, in d. l. f. non eximi ab alienationis prohibitione, sed tantum à pœna prohibitiæ alienationis. Verum enim vero dos & donatio propter nuptias generaliter excipitur à dispositione, d. l. f. verba illius hæc sunt: *Exceptis videlicet hujus sanctionis dispositione his, qui vel dotis nomine, vel ante nuptias donationis, &c. ta-*

les res vel actiones dederit vel acceperit. At in illa ipsa lege agitur non tantum de pœna prohibita rei litigiosæ alienationis, sed etiam de ejus validitate, & rei alienatæ restitutione. Sic *in d. l. f. pr. si quis*, inquit Imp. *sciens vel ad venditiones vel ad donationes seu alios contractus acceperit, cognoscat se compellendum non tantum rem reddibere, &c. & in seq. §. 1.* Si autem ignorans rem litigiosam emerit, vel per aliam speciem contractus acceperit; tunc irrita rei alienatione facta, & in verb. seqq. omnibus instrumentis, quæ super hoc conficiuntur, nullam vim obtinentibus. Ergo dos & donatio propter nuptias non tantum à mulcta prohibita illius alienationis, sed etiam à contractus & alienationis nullitate eximuntur. Quæ ipsa sententia exinde quoque magis magisque confirmatur, quod Imp. *in d. l. f.* verbis illis: *Omnibus instrumentis, quæ super hoc conficiuntur, nullam vim obtinentur; inmediate statim subiciat indefinitam & generalem dotis & hujus donationis exceptionem, & ab illius sanctionis dispositione has causas simpliciter eximat.*

XXXVI.

Res fideicommissio simpliciter subjectæ alienari prohibentur. *l. 3. §. 2. C. comm. de legat. Nov. 39. In procem.* Quando enim testator heredem vel legatarium fideicommissio onerat, lex ex verisimili mente testatoris inducit tacitam prohibitionem alienationis rerum fideicommissio subjectarum. *Satis enim absurdum est, inquit Imperator, rem quam in suis bonis pure non possidet, eam ad alios posse transferre, vel hypotheca nomine obligare. d. l. 3. §. 2.* At in hoc quoque dos & donatio propter nuptias singulari gaudet privilegio, ut liberi testatoris, quibus pro dignitate natalium portio legitima ad dotis vel propter nuptias donationis constitutionem non sufficit, etiam res, quas restituere jussi sunt, in dotem & donationem propter nuptias dare & assignare possint. *Nov. 39 c. 1. Auth. res, quæ C. comm. de legat. idque non tantum ex præsumto testatoris voto; quod colligitur ex l. 22. §. 4. ad Sc. Trebell. Nov. 39. c. 1. in fin. pr. sed etiam ex auctoritate legis in favorem nuptiarum. de Nov. 39. c. 1. in f. pr. Perez. in C. tit. comm. de legat. n. 9.*

XXXVII.

Ex prima ratione inferunt Dd. hoc jus tantum procedere in liberis, extraneis verò nec propter dotem, nec ante nuptialem donationem res fideicommissio simpliciter suppositas alienare licere, *per de Nov. 39. Perez. in C. tit. comm. de legat. n. 10 Frantzk. in comm. Pand. tit. de contrah. emt. n. 191. Gerard. Meynard. lib. 3. dec. Tholos. decis. 18. 21. Joh. à Sande de prob. rer. alien. part. 3. cap. 8. n. 20. Nisi (si Antonino Fabro de-*

cad.

ead. 20. error. 30. credimus) fideicommissum ab extraneo relictum sit, sub hac conditione: *si sine liberis*. Videtur enim testatoris sub hac conditione relinquentis voluntas esse, ut heres gravatus sibi uxorem quærat, ex qua susciperet liberos: quia verò non facile inveniatur, qui nihil ei donare possit; hinc verisimile est testatorem donationem propter nuptias, ex bonis illis, si alia deficient, dare, permisisse. Qui enim vult consequens, ille etiam antecedens velle videtur, sine quo illud nunquam vel difficulter obtineri potest.

XXXVIII.

Ex secunda ratione infertur, quod nec testator prohibere possit, in d. casu ne res fideicommissio subjectæ in dotem vel donationem propter nuptias dentur. Lex enim d. in casu ex fideicommissio deducit, quantum doti sufficit, & donationi propter nuptias. Ergo, &c. *Nov. 39. c. 1. in f. pr. arg. l. 55. de leg. 1. l. quod bonis. 15. §. frater. 1. ff. ad L. Falcid. quo etiam faciunt verba, quæ in f. pr. c. 1. Nov. 39. à Justiniano apponuntur, & hæc sunt: Ea enim, quæ communiter omnibus profunt, iis, quæ specialiter quibusdam utilia sunt præponimus, sitque hoc nuptialibus donationibus, & harum exactionibus privilegium.* Joh. à Sande de prob. ver. alien. p. 3. c. 8. th. 18. Andr. Fachin. lib. 4. controu. c. 40.

XXXIX.

Futura tertii alicujus hereditas nec in dotem, nec in donationem propter nuptias assignari potest, nisi tertius ille in hoc ipsum quoque consentiat, *arg. l. fin. C. de pact. Sandr. part. 2. tit. 31. & in ea voluntate usque ad extremum vitæ spiritum perseveret. d. l. f. Plebst. disp. 2. thes. 251.* Proprietatem verò rei, cujus ususfructus adhuc est penes Parentes vel alios, etiam sine ususfructuarii consensu, propter nuptias donare, prohibitum non est. *Sandr. d. tit. 31. §. Und sojemand. arg. l. verbis. 2. C. de usufruct.*

XL.

Quantitatem rerum, quæ mulieri hujus donationis causa assignantur, quod attinet, illa ex nova Justiniani constitutione dotis quantitati omnino debet esse æqualis, ita ut hæc donatio dote nec major, nec minor esse possit. *Novell. 97. c. 1. Novell. 119. c. 1.* Atque hoc verum esse arbitror, sive ante, sive post matrimonium hæc donatio constituatur. Non ignoro quidem, esse nonnullos, qui etiam de jure civili Justiniano, inæqualitatem inter dotem & donationem propter nuptias admittunt, modo illarum constitutio matrimonio sit antiquior; existimantes ea tantum pacta inæqualia prohibita esse, quæ sunt constante matrimonio; eò quod sapiant prohibitam inter conjuges donationem. *Gail. 2. Obs. 78. n. 7.* Verum hoc ipsum haud convenire videtur novæ Justiniani Constitutioni,

quæ generaliter, sine distinctione, an ante, an vero post matrimonium dos & donatio propter nuptias constituatur, æqualitatem requirit, & omnem inæqualitatem prohibet. *d. Nov. 97. c. 1. Nov. 119. c. 1.* Lege autem non distinguente, nec nostrum erit distinguere. *l. de pretio 8. ff. de publ. in rem act.* Et verba generalia generaliter sunt intelligenda; *l. 1. §. 1. de leg. præstand.* præsertim in hac constitutione *Nov. 97. c. 1.* cui Imperator universalem adjicit particulam, dicens: *de cætero autem in omni donatione sancimus æquas esse oblationes.* Nihil autem excludit, qui omne dicit. *l. Juliano. 68. pr. ff. de leg. 3. l. hoc artic. 29. ff. de hered. inst.* Denique Imperator non tantum eam prohibuit inæqualitatem, quæ in prohibitam inter conjuges incidit donationem; sed imò omnem, licet in speciem prohibitæ inter conjuges donationis non incidat; v. c. si constante matrimonio dos constituatur, vel constituta augeatur; nihil quidem fit contra prohibitionem inter conjuges donationis, quæ ad simplices tantum pertinet donationes. *l. 20. pr. C. h. t.* Et tamen hoc quoque in casu æqualitas necessaria est, nec dote donatio propter nuptias minor esse potest. *de Nov. 97. c. 2.* Nam si postea dos augeatur, vel minuatur, necessario quoque donatio propter nuptias pari quantitate augenda vel minuenda est; adeò ut omni modo congruere debeant utrinque summæ, tam dotis, quam donationis propter nuptias, tam ab initio constitutæ, quam posterius auctæ, Rittersh. *ad Nov. part. 5. cap. 1. n. 6. donat. cap. 10. num. 14.*

XLI.

Cæterum moribus nostris, hanc dotis & donationis æqualitatem non observari, communis est Dd. sententia. *Gail. 2. Obs. 18. Carpz. p. 2. const. 42. d. 1. n. 5.* & satis, inquit Perezius, *æqualitas videtur servata, si mulier pecuniam, vir autem operam & sollicitudinem conferat. in Cod. tit. de pact. convent. n. 3. inf.* Atque ita hujus quoque Universitatis Antecessores, in causa cujusdam Principis, responderunt; universali nim. Imperii consuetudine recessum esse à dispositione. *Auth. æqualitas. C. de pact. convent.* Vid. illorum Responsum in appendice primi voluminis consiliorum Modestini Pistorii. *n. 89.* Mores autem hodierni, pro diversitate regionum, varii sunt. Alicubi enim major est donatio propter nuptias, quam dos. Vide præjudicium Lipsiensium *ap. Carpz. p. 2. c. 42. d. 1. ibi: Dasz ihr über ihr Einbringen zum Gegenvermächtnis noch einsten so viel verschrrieben worden.* Alicubi contra major est dos, quam donatio propter nuptias; vide Rittersh. *ad Nov. part. 5. c. 1. n. 7.* Quare id obtinere debet, quod provinciæ cujusq; mos atque usus postulat; qui tamen sæpe pactis quoque alteratur. Illud, quod quidam scribunt, hodie

die donationem propter nuptias fieri posse, etiamsi nulla dos promissa aut constituta sit, Guid. Papa qu. 363. Salycet. in Auth. equalitas. C. de pact. convent. Francisc. Card. Mantica. de tacit. conv. lib. 20. tit. 4. n. 15. mihi maximè dubium, imò falsum videtur. Nam substantia hujus donationis in eo consistit, ut in securitatem & remunerationem dotis fiat. Non entis autem nullæ sunt qualitates. Si itaque vel sponsus vel maritus in casum soluti matrimonii aliquid donaverit, ut ut illud validum sit, ad hanc tamen donationem referri, & donatio propter nuptias **Gegenvermacht-** nup̄ dici poterit vel minimè. **XLII.**

Cum itaque hodie donatio propter nuptias dote & major & minor esse possit; hinc in nostro quoque Provinciali Jure requiritur, ut in hujus donationis constitutione, certa res vel quantitas determinetur; adeo ut incerta donatio ipso jure nulla sit. Landr. part. 2. tit. 31. in pr. Plebst. disp. 2. th. 259. ubi à dicta constitutione rectè excipit, si pater incertam dotem vel propter nuptias donationem promiserit. Nam etiam incertam dotis promissionem à patre factam valere; & eo casu dotis promissæ quantitatem ex patris facultatibus & mariti dignitate æstimandam esse, expressè constitutum legitur, l. cum post. 69. §. gener. 4. ff. de jur. dot. vid. Bach. ad Tr. c. 2. disp. 7. th. 4. lit. d. Statuta autem respiciunt ex jure communi interpretationem passivam. Frantzk. in comment. de Legib. num. 16. **XLIII.**

Denique ratione quantitatis hoc quoque constitutum reperitur, ne maritus ex priori matrimonio liberos habens, secundæ uxori nomine donationis propter nuptias plus assignet, quàm uni ex liberis non ingratiss, cui minimum dedit. l. hac edictali. 6. l. f. C. de secund. nupt. Contra si fecerit; & aliquid amplius, quàm liceat, donaverit uxori, id tanquam non scriptum neque donatum habetur, d. l. 6. & inter personas liberorum prioris matrimonii æqualiter dividitur. Nov. 2. c. 1. Nov. 22. c. 25. 27. 29. Auth. lucrum. C. de secund. nupt. Mestert. de secund. nupt. q. 44. 45. & multis seqq. usque ad quest. 64. In foro Saxonico hanc constitutionem contraria consuetudine abrogatam esse, & maritum in pactis dotalibus secundæ Uxori plus quam uni ex liberis prioris matrimonii dare posse, testatur Carpz. p. 2. c. 43. def. 17. Coler. part. 1. decis. 40. n. 4. Sed consuetudo juri comuni contraria strictissimè est interpretanda, nec de casu ad casum, nec de persona ad personam, nec de loco ad locum extendenda. Schrad. de feud. part. 10. sect. 20. n. 165. & seqq. In aliis itaque locis, in quibus similis consuetudo probari nequit, tutissimum erit, juris communis sequi dispositionem. Hinc etiam Amplissima hujus Academiae Facultas

tas

tas Juridica d. 23. April. An. 1645. secundum d. l. 6. tenorem respon-
dit, & illius constitutionem, quoad hunc casum, non obstantibus contra-
riis dissentientium rationibus, in hoc Ducatu observandam esse pronun-
ciavit.

XLIV.

Occasione nuptiarum variæ fieri solent donationes: ut, sponsalia
largitas, arra nuptialis, dos, dotalitium, proxeneticum nuptiale, donum
nuptiale, & morgengaba; quæ omnes donationes nuptiales, vel propter
nuptias, in lata significatione dici possunt, & cum hac nostra donatione
in specie propter nuptias dicta, magnam quidem affinitatem, sed di-
versam distinctam habent naturam. Discernitur verò à reli-
quis nuptialibus donationibus hæc nostra donatio ratione finis; qui instar
formæ est, & Differentiam specificam, sicut in multis aliis,
constituit. Superius autem dictum est, Finem hujus donationis propter
nuptias esse dotis securitatem & remunerationem. Quo ipso hæc dona-
tio distinguitur, primò à sponsalitia largitate. Vocatur quidem
etiam nostra donatio nonnunquam sponsalitia largitas, ut in Nov. 61. c. 1.
pr. versu: *Quod enim semel vinculis sponsalitia largitatis obligatum est,*
& c. Nov. 119. cap. 1. in quo cap. 1. de donatione propter nuptias proprie
ita dicta agi, prædicata illius loci demonstrant. Talia autem intelligi de-
bent subjecta, qualia permittuntur à suis prædicatis. Sed re ipsa maxime
differunt duæ hæc species, & præcipua differentia dependet à Fine. Etenim
sponsalitia largitas non fit ob dotis securitatem aut remunerationem; sed
propter spem futuri matrimonii, ad amorem & benevolentiam concili-
andam. Nam

Ipsæ licet venias, Musis comitatus Homere:

Si nihil attuleris, ibi Homere foras.

Vide Perez. in Cod. de donat. propter nupt. n. 11. Giphani. ad §. 3. Inst. de
donat. vers. quod veteribus. in fin. Præterea nostra donatio propter nu-
ptias fit & ante, & post matrimonium: at sponsalitia largitas tantum ante
matrimonium. l. 4. C. h. t. Illa tantum à Marito, vel ejus nomine ab aliis;
hæc verò etiam à Sponsa Sponso. l. cum veterum. 15. inf. ibi: *quæ similiter*
observari oportet, si ex parte sponsæ in sponsum donatio facta sit. l. si à spon-
so. 16 vers. quod si. C. h. t. Per illam dominium statim non transfertur;
sed in hac, sponsalitia nimirum largitate, dominium rerum donatarum
statim transit. l. 4. C. lit. & quidem nuptiis secutis irrevocabiliter; ita ut
uxor marito illas res in dotem dare possit. l. 1. l. si consentiente. 14. C.
h. t. Si verò nuptiæ non fuerunt secutæ, ex nova Constantini constitu-
tione, sponsalitia largitas interdum resolvitur, si scilicet accipientis culpa
matri-

matrimonium non fuerit secutum: si vero dantis culpa intervenerit, firma manet donatio, *l. 15. C. lit.* Quod si mors alterutrius spem nuptiarum tollat, tunc quidem, si sponsa donavit, datum in totum repetitur: at si sponsus, tum non aliter ipsi aut heredibus ejus jus est repetendi totius, quod donatum, quam si osculum non intervenerit: interveniente verò osculo, partem tantum dimidiam repetere licet. *l. 16. C. h. t.* Osculum enim quodammodo initium matrimonii, & sponsus osculo quodammodo sponsæ pudorem diminuisse videbatur, in cujus compensationem sponsus vel ejus heres dimidiam partem sponsalitiæ largitatis relinquere tenetur. vid. Pancirol. *thesaur. var. lect. lib. 1. c. 9.* Obrecht. *de donat. disp. 5. th. 51.* Perez. *in C. h. t. n. 14.* In illis locis, in quibus osculum urbanitatis, officii & salutationis gratia exhibetur, hæc distinctio non attenditur: hinc S^cto Tholosano sponsa post obitum sponsi ejus heredibus sponsalia munera restituere jussa est, referente Obrecht. *d. l. th. 56.* In nostro foro, hoc casu, sponsus vel sponsa superstes indifferenter sponsalitiæ largitatem retinet. Landr. *p. 4. t. 2. in pr. ibi: oder sonst verehrungsweise.*

XLV.

Secundò, hac ratione distinguitur nostra donatio ab Arra sponsalitia; quæ à Germanis vocatur *der Mahlschaz. Befold.* *Thesaur. pract. voce Mahl.* Carpz. *Jurispr. Consistor. lib. 2. def. 51. n. 1.* & datur non in dotis securitatem, sed in symbolum, tesseram & probationem sponsaliorum contractuum; ut nimirum evidentius, & contrahentes, & testes præsentés etiam per signum in oculos incurrens intelligant, convenisse de sponsalibus, & sponsalia contracta esse. Nam ut Herodotus ait, magis incredulæ sunt hominum aures, quam oculi. *arg. l. quod sæpè. 35. pr. ff. de contrah. empt.* Carpz. *d. def. 51. n. 5. & 11.* Olim plerunque arræ nomine annulus datus fuit, *Plin. lib. 33. c. 2.* qui carebat gemma & palea, ut esset perfectæ rotunditatis, & sic index sinceri & perpetui amoris. Hodie enim catenæ & armillæ aureæ, vel aureæ & argenteæ monetæ dantur. Carpz. *Jurispr. Consist. lib. 2. def. 51.* Præterea nostra donatio etiam matrimonio secuto, & postea dissoluto, regulariter marito restituitur. At Arram sponsalitiæ, si nuptiæ fuerint secuta, vel ab eo, qui dedit, impeditæ, retinet accipiens. *l. 3. C. de sponsal.* vid. Johan. à Sande *lib. 2. t. 2. def. 3.* Matrimonio verò inter sponsos non secuto, si per accipientem stetit, duplum restituitur. *l. mulier. 5. C. d. sponsal.* Mortuo sponso vel sponsa, simpliciter de jure civili redditur. *l. 3. C. de sponsal.* Bocer. *class. 1. disput. 9. th. 24. secus ac de Jure Württembergico, Landr. part. 4. t. 2. in pr. ibi: Dann so der verlobten Personen eine / vor gehaltenem*

D

nem



nem Kirchgang / und ehe die Decken durch eheliches Beyslager bes-
 schlagen / versterbe / soll / ohne sondere Verschaffung / das Überlebende
 von dem Verstorbenen (außerhalb / was es von demselben bey sei-
 nen Lebzeiten auff die Ehe oder sonst verehrungsweise empfangen)
 nichts erben. Quod etiam verum est, si aliud legitimum impedimentum
 intervenerit, aut sponsalia nulla & clandestina declarata fuerint. *d. l. 5. C.
 de sponsal. Carpz. d. def. 51. n. 16.* ubi ita iudicatum refert: So wird
 angeregte Zusage der Ehe vor heimlich und unbündig billich erkennet/
 derowegen sie einander die Ding und andere Geschencke wiederumb
 aufzuantworten pflichtig. XLVI.

Tertiò, hâc ratione discernitur à Proxenetico nuptiali; quod
 in lata significatione etiam vocatur nuptialis donatio, sive donatio propter
 nuptias; toto tamen cœlo differt ab hac nostra donatione. Illud enim non
 datur uxori in dotis securitatem; sed est præmium, quod datur iis, per
 quos sponsalia vel nuptiæ conciliatæ sunt; cui etiam modus præscribitur
 in constitutione quadam Græca, quam integram Cujacius *lib. 11. obs. 18.*
 ex Basilicis restituit, & Gothofred. *tit. C. de sponsal. in fin.* adjecit. Pos-
 sunt enim & solent etiam in sponsalibus contrahendis intervenire proxe-
 netæ & mediatores. Benevent. Strach. *tr. de proxenet. p. 2. n. 15.* qui, si fœ-
 minam aut masculum maximè laudaverint, illumq; egregia forma, pium,
 divitem, &c. esse affirmaverint, licet contrarium postea inveniatur, ea pro-
 pter tamen, modo dolus & calliditas abfuerit, convenire nequeunt. Nam
 hi monstrant magis personam, quàm mandant, tametsi laudent illam. *l. 2.
 ff. de proxen.* Estque proxenetarum ingenium laudare, Strach. *de tract.
 p. 3. n. 7.* Sibi itaque imputet, qui tam credulus fuerit, & proxenetæ lau-
 danti fidem habuerit; *horum enim ingenium,* inquit Stracha, *d. tr. p. 4.
 vers. diximus. n. 3. ad mendacia proclive est.* & aliàs quoque nimia cre-
 dulus culpa annumeratur. Tusch. *lit. C. conclus. 1071.*

XLVII.

Quartò, etiam hac ratione distinguitur à Dote; cum qua nostra
 donatio in multis quidem convenit; unde Imperator *in l. 20. pr. C. b. ex-
 pressè quoq; scribit,* dotem & donationem propter nuptias, & nomine, &
 substantia nihil distare. Differentia tamen specifica in hoc quoque consi-
 stit, quod dos à muliere, vel aliis ejus nomine, marito constituatur ob o-
 nera matrimonii: *l. dotis fructum. 7. pr. ff. l. pro oneribus. 20. C. de jur.
 dot.* hæc verò donatio in dotis securitatem & remunerationem. Præterea
 dos statim transit ad maritum, ac ipse fit dominus dotis; & quidem vel re-
 vocabiliter, vel irrevocabiliter, prout res vel fungibiles, vel species; æsti-
 mata,

mata, & quidem taxationis, vel venditionis gratia, vel inæstimata fuerint data. *per jur. vulg.* At in hac donatione dominium rerum non statim transfertur.

XLVIII.

Quintò, distinguitur hac ratione etiam à Dotalitio. Plurimi quidem dotalitium & hanc donationem propter nuptias confundunt: rectius tamen alii diversas species esse statuunt; ut Mejer. *in C.I. A. tit. de jur. dot. th. 40.* Cujac. 4. *observ. 5.* Carpz. *part. 2. const. 16. def. 7. ibi: quis nescit diversas species esse.* Quod etiam agnoscit Elector Saxonie, *part. 1. const. 18.* dicens: In dem Gegen. Vermächtnuß aber/ hat sie (Das Eheweib) sich disfalls der Priorität/ den Glaubigern zu Nachtheil/nicht anzumassen; jedoch was des Leibgeding halben verordnet/ bleibet in Würde und Kräfte/i. e. in donatione tamen propter nuptias nullam hoc casu prioritatem in præjudicium creditorum illi tribuimus; firmis interim manentibus, quæ de dotalitiis sunt constituta. Differentia autem specifica in eo consistit, quod donatio propter nuptias fiat in securitatem & remunerationem dotis; Dotalitium verò, (quod etiam dotalitium vocatur, item ein Leibgeding / quia hac conditione, mit diesem Beding. constituitur, ut illud uxor tantum ad vitam suam habeat,) constituitur in compensationem dotis, illamque absorbet, & in ejus locum surrogatur. Uxor enim, cui dotalitium est constitutum, dotem repetere nequit. Carpz. *p. 2. decis. 168. n. 11. & in Juris. pr. forens. p. 2. c. 42. d. 3.* Dotalitium itaque nihil est aliud, quam ususfructus quidam, à marito uxori suæ, in compensationem dotis acceptæ, post mortem suam in bonis suis constitutus. Vid. Carpz. *p. 1. c. 28. def. 93. & p. 2. c. 42. d. 2.*

XLIX.

Sextò, distinguitur hac ratione donatio propter nuptias à Morgengaba, sive morgantica; quæ à multis quidem cum donatione nostra confunditur, teste Scipion. Gentil. *de donat. int. Vir. & Uxor. lib. 2. cap. 23.* revera tamen diversa est species. Nam Morgengaba, quæ etiam pretium virginitatis vocatur, in multis locis à marito secundo nuptiarum die Uxori præstari solet, an Ketten/Geld oder Kleinodien. *Gloß. in Weichbild. art. 22. in pr. vers.* Die andere ist ein solche Gab/ die ein jeglich Mann von Rittersart seinem Weib givet / des Morgens als wann er mit ihr zu Tisch gehet. Verum non ob dotis securitatem, sed longè ob aliam causam, ut videre est apud Bocer. *claf. 2. disp. 19. th. 77.* Sichard. *ad Rubr. Cod. de donat. ant. nupt. n. 12.* ubi addit, se aliquando respondisse contra hanc donationem, eam videlicet non valere; quod fiat contracto & consummato matrimonio. *arg. l. 1. & l. t. ff. & C. de donat. int. vir. & uxor.* Sed se irritum fuisse, & hoc meritò ipsi acci-

disse, arbitratur Wehner. *observ. pract. voce. Morgengab* / quoniam hæc donatio consuetudine est approbata. Idem iudicat Scipio Gentil. *de donat. inter vir. & uxor. lib. 2. c. 23. in fin.* Vid. etiam Besold. *in thesaur. pract. voc. Morgengab.* L.

Reperitur septimò adhuc alia nuptialis donatio, quæ dicta ratione à nostra donatione discernitur, munera nimirum nuptialia, *Hochzeit-Geschenck / Braut-Zaffelgab* / quæ à parentibus, cognatis & aliis ad nuptiarum festivitatem invitatis, benevolentiae contestandæ gratia, sponso vel sponsæ cum voto omnigenæ felicitatis offeruntur; de quibus æquissima & verissima sententia, quod inter utrumque conjugem dividenda sint. Vid. Carpz. *p. 3. c. 22. d. 1. & 2.* Hahn. *ad Wesf. tit. de jur. dot. in fin. & tit. de donat. int. vir. & ux. n. 3.* Landr. *part. 3. tit. 7. §. Wann Eheleut. pag. 350.* LI.

Tantum de donatione propter nuptias constituenda. Accedimus nunc ad alteram disquisitionis partem, considerationem nempe donationis in esse constitutæ. Hæc autem consideratio potissimum absolvitur inspectione Effectus, Cognatorum & Contrariorum hujus donationis. Effectus consistit in jure, quod ex hac donatione, consequitur uxor. Videamus itaque quid illa juris habeat in hac donatione, primò constante matrimonio; deinde etiam, quid eo soluto? **Constante matrimonio** regulariter Uxor nec possessionem, nec dominium, nec fructus rei donatæ acquirit; sed in illa tantum specialem habet hypothecam; cujus intuitu maritus, licet dominus, res donatas alienare prohibetur; uxori verò certis in casibus, illas utiliter vindicare, conceditur. LII.

Possessionem quod attinet, superiùs dictum est, naturam hujus donationis rei traditionem & possessionis translationem non desiderare. Si verò aliud marito placuerit, ipseque sponte rem uxori tradiderit, (hoc enim fieri posse, etiam supra dictum est,) ipsa non civilis, sed tantum naturalis acquiritur possessio, LIII.

Dominium rem propter nuptias donatarum statim in uxorem transire, quam plurimi statuunt. Sed ego cum Bachovio & aliis contrarium verius esse arbitror. Nam supra probavi, ad hanc donationem perficiendam non esse necessariam rei traditionem; sed solam sufficere conventionem. Certissima autem est juris regula, nudis pactis non transferri rerum dominia, *l. non nudis. 20. Cod. de pact.* Conventiones sunt modi obligandi; non verò modi dominium transferendi, *d. l. 20. l. 3. pr. ff. de O. & A.* Et quamvis interdum res donatæ statim tradantur uxori, verissimum

num

mum tamen est, non omnem traditionem, etiam à domino factam, domi-
 nium mutare; sed illam tantum, quæ fit cum voluntate domini, rem suam,
 h. e. ejus dominium in aliam transferre volentis. §. 40. I. de R. D. Actus
 ultra agentium intentionem operatur nihil, l. non omnis. 19. pr. ff. de R. C.
 Hinc in deposito, in commodato, in pignore, &c. licet res à domino tra-
 datur, dominium tamen non mutatur; quia deficit voluntas domini rem
 transferre volentis. Atqui in donatione quoque propter nuptias res tra-
 duntur, non eo animo, ut dominium statim in uxorem transeat; sed ut
 mulier ob securitatem dotis, in rebus illis specialem hypothecam habeat,
 & soluto demum matrimonio certis in casibus illam lucretur. Limitata
 autem causa, limitatum producit effectum. Præterea, si mulier harum
 rerum esset domina, quomodo ipsa in illis pignus habere posset? Nemo
 in re propria potest habere pignus, l. neque pignus. 45. pr. de R. I. Et si
 maritus statim amitteret reidonatæ dominium, nec mobiles res propter
 nuptias donatas alienare valeret; nec ratione immobilium specialis pro-
 hibitio alienationis necessaria esset. Qui enim non est rei alicujus domi-
 nus, & per consequens ipso jure rem alienare nequit, ille frustra speciali-
 ter rem illam alienare prohibetur. Privatio præsupponit habitum. Ante
 Nov. 61. c. 1. maritum jus alienandi, & per consequens dominium re-
 rum propter nuptias donatarum habuisse, ipsa Justiniani constitutio pro-
 bat, d. c. 1. §. 1. *ibi quapropter hoc observetur & qui posthac contraxerit,
 sciat quia sive emptionem sive hypothecam habeat, nihil horum utilitatis
 habebit omnino, &c.* At Justinianus in d. Constitut. marito non adimit do-
 minium harum rerum; sed tantum quoad imobilia jus alienandi limitat
 & restringit. Deinde Justinianus in d. Nov. 61. c. 1. §. 1. *non videntur
 nobis, inquit, immoderate fecisse quidam nostrorum judicum, qui etiam
 ipsam in rem actionem mulieribus post matrimonii transactionem in spon-
 salitia largitate dederunt, quod rectè inchoatum, deinde à posteris judi-
 cibus quasi pro supervacanea quadam subtilitate contemptum est.* Quo
 ipso ipse Justinianus ostendit, mulierem non esse harum rerum dominam.
 Nam si ipsa dominium, etiam directam rerum donatarum vindicatio-
 nem, & quidem ex ratione juris, non verò ex quorundam judicum con-
 cessione haberet, illamque nullus Judicum denegare potuisset. Mecum
 sentit laudatus Bachov. *ad Treutl. vol. 2. disp. 19. th. 8. lit. b. vers. nu-
 ptiarum causa.* Scipio Gentil. *tr. de donat. int. vir. & ux. lib. 4. cap. 14.*
 C. J. A. *tit. de jur. dot. th. 39.* Sutholt. *dissert. 6. aphorism. 44.*

LIV.

Sicuti autem maritus constante matrimonio dominus rerum propter

nuptias donatarum manet; ita etiam fructus illarum percipit, & lucratur. *arg. l. 29. Cod. de jur. dot.* Hilig. *ad Donell. Enucl. lib. 14. cap. 9. lit. c.* Rittersh. *ad Nov. part. 5. cap. 1. n. 10.* Etenim si mulieri fructus hujus donationis acquirerentur, futurum esset, ut maritus, qui sustinet onera matrimonii, careret omni commodo dotis, contra *l. pro oneribus. 20. C. de jur. dot.* maximè postquam placuit, ut donatio propter nuptias doti & in quantitate, & in pactis respondeat. *Nov. 79. Ant. Perez. in C. h. t. n. 4.* Bachov. *ad §. Est & aliud. 3. I. de donat. n. 4.* Cothmann. *vol. 1. resp. 48. n. 35.* Gudelin. *de jur. noviss. lib. 1. cap. 8. p. 14.* Mantic. *de tacit. convent. lib. 20. tit. 2. n. 16.* Diss. Berlich. *pract. concl. p. 2. concl. 50. n. 3.* Uno casu mulier hujus donationis fructus percipit, si maritus ejus ad inopiam delabatur. *d. l. 29. inf. C. de jur. dot.* sed ita percipit, ut ex illis fructibus maritum & liberos alere teneatur. *d. l. 29. in fin. Scipio Gentil. d. c. 14.*

LV.

Enimvero quamvis Uxori in rebus propter nuptias donatis dominium non acquiratur, ipsa tamen aliud jus in re ob majorem dotis securitatem consequitur, specialem nimirum hypothecam. *l. 29. C. de jur. dot. Nov. 61. cap. Nov. 109. cap. 1. l. assiduis. 12. §. 2. C. qui pot. in pign.* unde etiam hæc donatio pignus dotis vocatur, *Carpz. p. 2. cap. 42. d. 1.* rectèque à Wesenbecio notatur: *res propter nuptias donatas potius hypotheca subijci videri, quam verè alienari.* Et si mulier res propter nuptias donatas petat in compensationem dotis à marito consumptæ; ut nimirum ipsi ratione dotis consumptæ ex hisce rebus satisfiat, præter hypothecam etiam jure prælationis gaudet, & omnibus mariti creditoribus, etiam anteriorem hypothecam habentibus præfertur. *arg. l. 12. §. 1. C. qui pot. in pignor.* potius enim pro dote, quam pro donatione propter nuptias tunc agere videtur. *Stephan. Gratian. cap. 53. discept. forens. n. 15.* Mich. Beüther. *de priorit. in concurs. credit. lib. 1. cap. 36. n. 62.* Mant. *de tacit. & ambig. convent. lib. 20. tit. 3. n. 7.* secus est, si hujus donationis lucrum ex lege, consuetudine vel ex pacto petat, tum enim tantum hypothecam, sine jure prælationis habet, & inter hypothecarios ex tempore collocatur. *d. l. 12. §. 2. C. qui pot. in pign. Nov. 109. c. 1.* Non enim, inquit Justinianus *in d. l. 12. §. 2. pro lucro fouemus mulieres, sed ne damnum patiantur, suisque rebus defraudentur, curamus.* *Mantic. d. tr. lib. 11. tit. 26. n. 49.* In Electoratu Saxonix mulieri hoc posteriori casu, nisi expressè sibi de hypotheca prospexerit, nec jus hypothecæ competit, sed inter nudos chyrographarios ponitur; ne scil. lucrum quærentes de damno vitando certantibus præferantur. *vid. l. un. §. 5. C. de Rei uxor. act.*

31.
*ad. Carpz. lib. 4. tit. 3. Respons. 26. n. 11. & seqq. & in Jurispr.
for. p. 1. cap. 28. defn. 91.*

LVI.

Fortius autem mulieri res propter nuptias donatae obligantur, quam
aliae creditoribus expressè vel tacitè oppigneratae. Hae enim à debitoribus
jure domini, salvo tamen creditoribus pignoris jure, distrahi, illarum-
que dominia in alios transferri possunt, *l. si dominium. 9. C. de pign. l. si
debitor. 12. C. de distract. pignor.* Hinc licet mulier in omnibus mariti
bonis, ratione dotis, tacitam cum jure praelationis habeat hypothecam:
propterea tamen marito facultas ea alienandi, vel aliis obligandi non de-
negatur. *Rittershus. part. 5. ad Novell. 6. 9. n. 12.* At res propter nu-
ptias donatae, etiamsi maritus illarum dominus maneat, ab ipso tamen
alienari, aut aliis oppignerari nequeunt; & hoc propter specialem
Justiniani prohibitionem; ut uxor ratione dotis eo sit securior; nec ipsi
facile intervertatur lucrum nuptiale, quod vi pacti vel legis sperat ex do-
natione propter nuptias, in casum mortis vel divortii, *Novell. 61. cap. 1.*
Pertinet autem haec prohibitio non ad omnes res, sed tantum ad immo-
biles propter nuptias donatas. *Nov. 61. rubr. cap. 1. pr. §. 3. & 4. Rit-
tersh. p. 5. ad Nov. cap. 9. n. 7. & seqq. Perez. in C. h. t. n. 6. Scipio Gen-
til. tract. de donat. int. vir. & uxor. lib. 4. cap. 16.* Mobiles enim, & do-
tales, & propter nuptias donatas maritus jure alienat. *C. J. A. de jur. dot.
th. 35. in fin.* Immobiles verò res si maritus contra prohibitionem aliena-
verit, vel obligaverit, & alienatio & obligatio, quoad uxorem, ipso jure
nulla est, omniaque pro non factis habentur. *Nov. 61. cap. 1. §. 1.* Inte-
rim tamen quoad maritum, & qui cum illo contraxit, subsistit negotium;
ad hoc ut inter illos obligatio contrahatur, & maritus de evictione te-
neatur. *Nov. 61. cap. 1. §. 4. Rittersh. d. cap. 9. n. 9.* Quoad mulierem
autem hujus rei alienatio adeo nulla est, ut nec ejus consensu confirme-
tur. Ipsa enim mariti persuasionibus decepta, propria negligere jura praes-
sumitur *d. Nov. 61. cap. 1. §. 2.* Sane si post biennium mulier novo in-
strumento priorem consensum confirmaverit, ipsique ex aliis mariti bo-
nis ratione dotis & donationis propter nuptias satisfieri possit, tunc rata
habetur alienatio, vel illarum rerum obligatio. *d. Nov. 61. cap. 1. §. 1.
& 3.* Nam ex perseverantia & consensus geminatione colligitur, mulie-
rem non mariti persuasionibus inductam esse, aut ex levitate aliqua con-
sensisse, sed ex deliberato animi judicio. Geminatio etenim deliberatam &
enixam ostendit voluntatem; maximè si ex intervallo fiat. *Dd. ap. Bar-
bos, locupl. axiom. lib. 7. cap. 1. Everhard. loc. à vi geminat.* Sic jura-
men-

32.
mentum quoque mulieris facit, ut alienatio rei propter nuptias donatæ.
de jure canonico firma sit, validaque subsistat. *cap. 2. de jurejur. in 6.*
Didac. Covarriv. tom. 1. p. 2. §. 1. de jurament. confirmat. n. 22. Rit-
tersh. ad Nov. p. 5. cap. 1. num. 11.

LVII.

Tandem mulieri constante matrimonio, certo in casu permittitur
rerum propter nuptias donatarum vindicatio; si nimirum maritus
facultatibus labi & ad inopiam vergere incipiat. *l. 29. Cod. de jur. dot.*
Nov. 97. c. 6. §. 1. ibi: cum etiam antenuptialis donationis res vindicare
etiam constante matrimonio dederimus ei. Sicut autem quilibet suam
probare tenetur intentionem: *l. 2. ff. de probat.* ita mulier quoque res
propter nuptias donatas, ob mariti inopiam constante matrimonio vin-
dicans, fundamentum suæ intentionis, paupertatem nimirum mariti
probare tenetur; nec sufficit illam allegare. *Benedict. Carpz. part. 2.*
const. 24. def. 11. n. 4. Quamvis enim communiter dicatur: quemlibet
pauperem præsumi, nisi probetur contrarium. *Joseph. Mascard. de pro-*
bat. concl. 1160. num. 1. si tamen paupertas est fundamentum intentio-
nis, allegans illam omnino probare tenetur. *Mascard. d. l. num. 5. Carpz.*
part. 3. const. 13. def. 21. n. 4. vid. Rittersh. ad Nov. p. 1. c. 5. n. 4.
& seqq.

LVIII.

Veniamus ad casum soluti matrimonii. Matrimonio soluto,
si uxor dotem suam non salvam habeat, donationem pro-
pter nuptias à quocunque possessore vindicare potest; ut ex illa, ratione
dotis satisfiat. *Nov. 51. c. 1. §. 1. Auth. permissa. C. h. t.* Si vero
Uxor dotem salvam habeat, tunc distinguendum, an matri-
monium solvatur morte conjugum; an vero inter vi-
vos divortio? Priori casu iterum distinguendum, an ux-
oris, an verò mariti morte solutum sit matrimonium?
Si uxor præmoriatur, maritus, qui donationem propter
nuptias fecit, illam retinet; *c. f. x. de donat. int. vir. & uxor.*
Carpz. p. 2. const. 42. def. 1. num. 7. Württemberg, Landr. part. 4.
tit. 4. §. Wann nun die Schulden entrichtet / mag ein Ehemann /
so fern das Weib vor ihm mit Tod abgangen / zu forderist seine
Kleider / wie nicht weniger sein zugebracht Heurathgut / als das Geiz-
nig hinweg nehmen. Nec liberis ex matrimonio illo natis quicquam
de illa præstare, vel reservare tenetur; et si ipse postea ad secunda vota
transierit. *l. si liberis. 18. C. h. t. Scipio Gentil. tr. de donat. int. vir. &*
uxor.

uxor. lib. 4. cap. 16. pag. 466. Idem dicendum, si extraneus pro marito donationem propter nuptias præstiterit; nam & hoc in casu ad maritum pertinet; *d. l. 18. nec extraneus donator, nisi specialiter aliud pactum fuerit, illam repetere potest. Cùm, donasse magis viro, pro quo fecit hanc donationem, quàm sibi aliquod jus servasse extraneus non stipulando videatur. arg. d. l. 18. l. un. §. 13. C. de rei uxor. act. l. 9. in fin. C. de pact. convent.* Enimverò, si pater pro filio in sacris constituto, donationem propter nuptias fecerit, uxore mortua, donatio illa jure patriæ potestatis ad patrem revertitur. *l. 2. C. de bon. quæ lib. quod moribus non observatur, sed filius per matrimonium à patria potestate liberatur, & donationem propter nuptias, etiam mortua uxore, retinet; nec illam patri restituit; quamvis patre mortuo in communem ejus hereditatem illam conferre cogatur. l. ut liberis. 17. l. illud sine. 20. §. 1. Cod. de collat. Landr. part. 3. tit. 23. pr. part. 4. tit. 13. §. Und sollen. Carpz. p. 3. c. 11. def. 14. & part. 2. decis. 166. num. 4. Georg. Adam. Brunner. tract. de collat. cap. 4. n. 820. si nimirum ipse patri quoque succedere velit. Nam donatione propter nuptias contentus, si bonis paternis se absteineat, illam conferre non compellitur. arg. l. f. ff. de dot. collat. l. 10. C. de collat. Henr. Hahn, ad Wesenb. tit. de collat. dot. n. 1. Carpzov. p. 2. decis. 166. Brunn. d. c. 4. n. 775. & seqq.*

LIX.

Si maritus præmoriatur, regulariter donatio propter nuptias ad mariti heredes transmittitur, *arg. l. un. §. 6. Cod. de rei ux. act. Carpzov. part. 2. const. 42. def. 1. n. 8. vel si à patre profecta fuerit, de jure civili ad illum revertitur. l. 2. Cod. de bon. qui liber. l. pater filia. 71. ff. de Evid. Mulier verò regulariter de illa nihil lucratur. arg. d. l. un. §. 6. cap. fin. x. de donat. int. vir. & uxor. Bachov. ad Treutl. vol. 2. disp. 19. th. 8. lib. 6. pag. 141. Carpz. part. 2. const. 42. d. 1. n. 8. ubi ita quoque Scabios Lipsienses judicasse refert. So ist auch bemeldte Wittib/das ihr constituirte Gegen Vermächtnuß nach Gelegenheit Disfalls zu fordern nicht berechtiget. N. N. W. Frantz. tract. de Laudem. cap. 22. n. 68. Vincent. Hondedæus vol. 1. part. 3. consult. 48. n. 2. Hinc Ernest. Cothmann. Resp. 50. n. 22. & seqq. titulum hujus donationis quoad originem & juris communis dispositionem non lucrativum esse ait, sed, ut ipse loquitur, dotis conservativum. Nisi consuetudine aut jure municipali contrarium receptum, vel pactis inter virum & mul-*

E

lie-

lierem aliud sit conventum. *cap. fin. x. de donat. int. vir. & uxor. Rittersh. ad Nov. part. 5. c. 1. n. 8.* Nam quibusdam in locis ex consuetudine vel statuto uxorem post mortem mariti donationem propter nuptias lucrari, post alios testatur *Carpz. lib. 6. t. 1. resp. 5. n. 1.* Sic in foro Saxonico, maritum dotem, & uxorem donationem propter nuptias lucrari, ex aliis refert *Rittersh. ad Nov. part. 5. cap. 14. n. 7.* Quid in nostro Würtembergico foro obtineat, de eo vide *Landr. part. 4. tit. 5. & seqq.* Et pactis quoque hoc fieri posse, ut nimirum uxor hanc donationem vel totam vel pro parte lucretur, præter *dict. cap. fin.* probat etiam *l. 9. C. d. pact. conv. Nov. 97. c. 1. Nov. 2. c. 4. ibi: si vellet accipere ante nuptias donationem, secundum quod ei permittunt pacta.*

LX.

Fiunt autem hæc pacta de donatione propter nuptias vel ejus parte lucranda, non tantum expressè, sed interdum etiam tacitè intervenisse finguntur: ut si pactum de lucranda dote intervenerit, nullum verò de donatione propter nuptias; pactum dotis trahitur etiam ad donationem propter nuptias, & in hac tacitè repetitum censetur; ita ut quantum marito de dote in casum præmortuæ uxoris sit concessum, tantum quoque videatur permissum uxori de donatione propter nuptias in casum præmortui mariti, & æquis passibus utraque ambulet, tam dos, quam donatio propter nuptias. *l. fin. pr. C. h. t. Nov. 97. c. 1. Ant. Natta tom. 2. consil. 391. Hondedæus d. consult. 48. n. 5. Rittersh. ad Nov. part. 5. cap. 1. n. 14.* Nam inter dotem & donationem propter nuptias æqualitas, non tantum quoad constitutionem, (de qua supra,) sed etiam quoad pacta, quæ de utraque lucranda interponuntur, requiritur. *d. Nov. 97. c. 1. Auth. Æqualitas. C. d. pact. conv.* adeò ut si fortè interpositum aliquod pactum contrarium, & plus sibi vir ex dote pactus fuerit, quam mulier ex donatione propter nuptias; vel contra; illa pactio redigatur ad æqualitatem, ita ut minus lucrum semper majorem partem ad se trahat, & uterque minorem tantum partem accipiat. *l. fin. in fin. pr. C. h. t. l. 10. C. d. pact. conv. Sich. ad d. l. n. 10. Mant. d. tacit. conv. lib. 20. tit. 5. n. 3.* Verum moribus nostris, sicuti in constitutione dotis & propter nuptias donationis æqualitas non observatur; ita etiam in pactis de illis lucrandis æqualitatis necessitas ubique ferè gentium remissa est. *Mant. d. l. n. 14. Perez. in C. tit. d. pact. conv. n. 3. in fin.* De jure verò civili pactum de lucro dotis tunc demum in donatione propter nuptias videtur repetitum, si revera donatio sit constituta. Nam si nulla donatio fuerit assignata, nec pactum in illa intelligi potest repetitum. Non
entis

35.
entis enim nullæ sunt qualitates. Et circa unam eandemque rem
duæ fictiones concurrere nequeunt. Aug. Barbos. *locupl. axiom. lib. 6.*
cap. 13. axiom. 2. lim. 2. Mant. d. loco, n. 7. Salic. in Auth. equalitas.
C. de pact. conv. n. 3.

LXI.

Quæritur autem, an pactum de lucranda hac donatione interposi-
tum, à marito invita uxore revocari aut immutari possit? Andreas Gai-
lius 2. *obs. 78. n. 5.* indistinctè hoc negat. Contra Wesenb. *π. ff. tit.*
de pact. dotal. n. 4. simpliciter hoc affirmat. Alii rectius distinguunt: an
nimirum hoc pactum subsistat in vim contractus & negotii inter vivos;
an verò in vim ultimæ voluntatis. Priori in casu, maritus invita uxore ni-
hil mutare, nec alio modo uxorem in hæc lucro gravare potest. *arg. l. 5.*
C. d. O. & A. c. quod semel placuit. d. R. l. in 6. Carpz. part. 2. const. 43.
def. 11. H. Hahn. ad Wes. Pand. tit. d. pact. dotalib. n. 4. vers. illud.
questionis est. Hinc si maritus commisisset fidei uxoris, ut post mortem
heredibus suis donationem propter nuptias in pactis dotalibus ipsi con-
cessam, vel ejus partem restitueret, nullum est fidei commissum. *arg. l. 9.*
Cod. de fideicom. vid. Carpz. p. 2. c. 42. d. 11. In posteriori casu, cum
non simplex sit pactum, sed species ultimæ voluntatis, optimo jure à ma-
rito revocatur. *arg. l. 4. ff. de adim. & transfer. legat. §. 1. Inst. de do-*
nat. H. Hahn. d. l. Carpz. p. 2. c. 43. d. 10. Petr. Peck. de testam. con-
jug. cap. 7. In nostro Ducatu, nec posteriori casu pacta dotalia à marito,
invita conjuge, immutari possunt. Landr. *part. 3. tit. 8. pr.* Wann
zwey Ehegemächte mit auffgerichteten Bedingen / Pactionen und Ehe-
beredungen in die Ehe zusammen kommen / sollen dieselbe steiff ge-
halten werden / und kein Ehegemächte für sich selber / zu des andern
Nachtheil / darwider einiges Testament / oder andere Verordnung
fürzunehmen Macht haben. Plebst. *disp. 3. ad jus Prov. th. 81. lit. C.*
Porro sicuti lucrum hujus donationis per pactum simplex uxori conces-
sum ipsi invitæ auferri permissum non est; ita etiam quod Statutum vel
consuetudo uxori defert, maritus contraria dispositione adimere nequit.
Nov. 22. cap. 33. Berlich. part. 3. conclus. 9. n. 3. & 4. Gail. 2. obs. 86.
n. 17. Ant. Thesaur. decis. 106. Carpz. part. 3. c. 7. d. 1.

LXII.

Lucrum donationis propter nuptias, consuetudine vel pacto uxori
concessum, petitur vel conditione ex Legge, vel rei vindicatione. *Nov.*
61. cap. 1. §. 1. Verùm ut uxor hoc lucrum vel ex pacto vel ex consue-
tudine efficaciter petere possit, requiritur, ut ipsa quoq; marito dotem

E 2

pro-

promissam exsolverit. Sanè si ipsa quidem promiserit dotem, illam verò marito in totum vel pro parte non præstiterit, exceptione repellitur; ita ut quæ nihil omninò dedit, nihil omninò percipiat; quæ verò minus, quàm professâ est, dedit, tantum recipiat solum, quantum obtulit. *Nov. 2. c. f. Auth. sed qua nihil. C. de pact. conv.* Rittersh. *ad Nov. part. 5. c. 1. n. 13.* Illud nihil interest, mulier verè, an fictè intulerit dotem. Et enim si muliere dotem præstare paratâ, maritus oblatam accipere recuset, & ita per illum stet, quo minus dos numerata inferatur, mulier donationem propter nuptias ex pacto lucratur æque, ac si naturaliter dos fuerit soluta. Moram namque mariti uxori nocere, æquum non est. Proinde mora mariti facit, ut dos pro soluta habeatur. *Nov. 91. c. 2.*

LXIII.

Sed ut hæc procedant, requiritur, ut oblatio illa fiat legitimè, id est, secundum leges; observatis requisitis, quæ Justinianus *in d. Nov. 91. cap. 2.* proponit: nimirum si res immobilis dotis nomine sit promissâ, offerri debet testatò; i. e. adhibitis testibus, mulier vel alius ejus nomine dicat, se paratam paratumve esse præstare & tradere eam. Si verò res mobiles fuerint promissæ, offerri, consignari & deponi eas oportet, extra judicium in æde sacra, vel in tabulario, sive archivo civitatis, vel in judicio, marito non ignorante. Hæc si non observentur, non potest dici, maritum fuisse in mora accipiendi; proindeq; mulieri nullum lucrum obveniet. Cujac. *d. Nov. 91.* Rittersh. *ad Nov. part. 5. cap. 7. n. 7.* Præterea ut maritus in mora constituatur, & dos quoad hunc effectum pro soluta habeatur, etiam requiritur, (1.) ut totum, quod promissum est, offeratur marito; qui damnosam partis oblationem accipere non tenetur; nec per illam mora ipsius contrahitur. *arg. l. 9. C. de solut. l. acceptam. 19. de usur. Arumæ. tr. de mora cap. 7. n. 8.* vid. Georg. Schulz. *tr. de oblat. ob signat. & deposit. cap. 4. n. 3.* Carpz. *lib. 6. tit. 9. Resp. 99. n. 6. & seqq.* (2.) Ut offeratur in debita qualitate & bonitate, *arg. l. 9. C. de solut.* Nec enim aliud pro alio invito marito solvi potest. *arg. l. 3. ff. de R. C.* Ergo nec per ejus oblationem in mora constituitur. vid. Schulz. *d. cap. 4. n. 7.* Carpz. *de Resp. n. 15.* (3.) Ut oblatio fiat opportuno loco & tempore. *arg. l. si soluturus. 39. ff. de solut. l. 1. 22. pr. de V. O. l. 9. C. 9. de solut. l. 9. ff. de eo, quod cert. loc.* Aliter si fiat, pro non facta habetur; *arg. l. 6. ff. de his, qui satisdat. cog.* nec maritum morosum efficit. Non enim omne, quod differendi causa optima ratione fit, moræ annumerandum est. *l. sciendum. 21. ff. de usur.* Joh. Saporta, *tr. de mor. c. 1. n. 7.* Et quancumque, quis justam habet recusandi causam, mora non

non contrahitur. arg. d. l. 21. l. qui decem. 72. pr. ff. de solut. Carpzov. d. Resp. 99. n. 18. & seqq. vid. Arumæ. tr. de mora. cap. 6. Inoportunum autem tempus etiam dicitur, si marito sacra facienti, funus familiare ducenti, aut die feriato, sive noctu res promissa offeratur. Arumæ. d. tr. de mor. c. 7. n. 4. Georg. Schulz. d. tr. c. 4. n. 22. pag. 259. Oblatione verò ritè & legitime facta, mulier jure quidem exigit lucrum donationis; etsi dotem re ipsa non præstiterit; sed dotem, etiam ex culpa mariti non solutam, non repetit. Rittersh. ad Nov. part. 5. c. 7. n. 8. ubi n. seq. 9. notat, hodie admodum rarò contingere, ut maritus sit in mora accipiendi; sed multò crebrius mulieres solere esse in mora dandi, illasve saepe aureos montes promittere, postea verò parum aut nihil præstare.

LXIV.

Mulier itaque, ut lucrum hujus donationis exigere possit, dotis solutionem vel veram vel fictam probare debet. Solutio enim facti est, & non præsumitur; sed asserenti onus probationis incumbit. l. 7. C. de Except. l. f. C. de solut. l. 10. C. de non num. pec. At quid si in instrumentis dotalibus maritus spe futuræ numerationis confessus sit, se dotem accepisse, quam revera non accepit; an hoc ipso probari videatur dotis solutio, ita ut mulier lucrum hujus donationis exigere valeat? Respondeo, distinguendum esse, an tempus querelæ sive exceptioni non numeratæ dotis præfinitum, sit elapsum; an verò non; priori casu, jure exigit dotem & lucrum hujus donationis. Rittersh. ad Nov. part. 5. c. 8. posteriori verò in casu, mulieri lucrum hoc exigenti obstat exceptio non solutæ dotis. d. Nov. 91. c. 2. l. f. & seq. Auth. C. de dot. caus. non numerat. Gudel. de jur. noviss. lib. 1. c. 8. n. 14. Tempus autem exceptioni non numeratæ dotis præfinitum olim erat annus continuus, à tempore soluti matrimonii computandus. l. f. C. de dot. caus. non numerat. Justinianus in Nov. 100. c. 2. tempus hujus exceptionis coarctavit, & nunquam eandem planè denegavit. Distinguit enim Justinianus (1.) an matrimonium solutum sit intra biennium, (2.) an post biennium, (3.) an post decennium. Primo casu, intra annum post solutum matrimonium proponenda est non solutæ dotis querela; secundo, intra tres menses; & tertio casu, plane non admittitur. d. Nov. 100. c. 2. Auth. quòd locum. C. de dot. caus. non numerat. vid. Perez. in C. d. t. n. 3. & Dd. ibi allegat. Carpz. part. 2. c. 44. d. 10. Sic quoque si maritus post instrumenta dotalia specialem dederit apocham, eaque se dotem accepisse confessus fuerit, exceptio non numeratæ dotis in totum cessat. l. 14. §. 1. C. de non num. pec. Rittersh. ad Nov. part. 5. c. 8. n. 9. Perez. in C. tit. de non

num. pecun. n. 16. Jac. Cancer. *supr. cur. Tholoß. Advocat. var. Resol. jur. c. 9. n. 82.*

LXV.

At enim nonnulli haud infimi subsellii Jcti existimant, tunc demum mulieri lucrum donationis ex pacto petenti, exceptionem non solutæ dotis obstare, si ipsa dotem promiserit, illamque numerare distulerit; secus verò, si pater vel alius dotem promissam non præstiterit. Verùm enim verò Justinianus propter non solutam dotem indistinctè denegat hujus lucri exactionem, sive ipsa mulier, sive tertius quispiam illam promiserit. *Nov. 2. c. f. ibi: patre aut quolibet extraneo.* Et in *Nov. 91. c. 2.* requirit Imperator, ut dos vel à muliere, vel ab alio, qui illam promissit, ritè marito offeratur. Adeò ut etiam dos à tertio promissa, vel verè vel fictè soluta esse debeat, ut hujus donationis lucrum cum effectu exigi possit. In foro Saxonico hanc donationem viduæ, post mortem mariti promissam dotem offerenti, solvendam esse, refert Bened. Carpz. *p. 2. c. 44. d. f.* quod tamen à juris nostri ratione plane alienum est. Nam quomodo soluto matrimonio offerri poterit dos, quæ sine matrimonio esse non potest? *Carpz. part. 1. dec. 16. n. 14.* Et quem in finem offerret illam statim receptura? vid. etiam Sichard. *ad Auth. dos data. C. h. t. num. 8.*

LXVI.

Quod de lucro donationis propter nuptias dictum est, nim. uxorem ab illius exactione repellere per oppositam non solutæ dotis Exceptionem, illud ipsum nonnulli extendunt etiam ad conjugalem adquisitionem, dicentes, uxorem hujus quoque partem aliàs ex consuetudine vel statuto competentem, ob dotem marito non solutam amittere. Verum me Judice parùm rectè. Nam quod multorum locorum statuta (quale etiam viget in nostro foro, *Landr. part. 4. t. 5. §. Und dann*) uxorem, contra juris civilis dispositionem, Johan. Gars. *de conjugali acquæstu. n. 30. & seq.* Bach. *vol. 1. D. 6. th. 6. lit. a.* Joh. à Sand. *lib. 2. tit. 5. def. 1. pr.* lucri constante matrimonio acquisiti participem reddunt, illud ipsum factum est non in remunerationem dotis solutæ, sed potius propter operam & diligentiam, quam conjuges invicem in acquirendo & conservando sibi præstant, & ut eo magis Oeconomia domestica & ipsorum Conjugum concordia ac mutua benevolentia, maxima felicitatis conjugii pars, conservetur, nutriatur & augeatur. Unde & Plutarchus in *præcept. conjugilib.* has voces, *meum & tuum* planè è conjugio tollendas esse judicat. Idem sentit Jac. Cancer. *var. resol. jur. c. 9. n. 87.*

LXVII. Por-

Porro ut mulier post mortem mariti lucrum hujus donationis, pacto vel consuetudine ipsi concessum, efficaciter & irrevocabiliter exigere possit; insuper etiam requiritur, ut ipsa ab immaturis & nimis festinatis secundis nuptiis absteat, i. e. ne intra annum luctus ad alia vota transeat. Hæc enim nimia ad secundas nuptias properatio, non tantum sanguinis confusionem & prolis incertitudinem inducit; *vid. l. 11. §. 1. in fin. ff. de his, qui not. infam. l. 8. §. 4. in fin. ibi: & nubendi post annum ei (ne quis de prole dubitet) permittimus facultatem. C. de repud.* sed etiam honestati publicæ repugnat. Nec enim conjugali & sincero amore mulier virum videtur amplexa, cujus memoriam statim à morte ipsius deponit. Unde Pompejus ad Uxorem Corneliam apud Lucanum.

-- -- -- *Ultima debet*
Esse fides, lugere virum.

Nec apud viros honestos & graves levitatis & inconstantie suspicionem evitabit, quæ mox ad alia vota properat. Rittersh. *ad Nov. part. 4. cap. 3. n. 7.* Carpzov. *in Jurispr. Consistor. lib. 2. d. 159.* Hinc Elector Saxonie, *in ordinat. matrim. de anno 1624. punct. 5. §.* Was endlich verb. Wann dann solches der Erbarkeit zu wider, so wollen Wir, daß hinführo eine Wittib ein ganzes Jahr ihre Trauerzeit halten solle. Jure civili itaque vidua intra annum luctus nubens, non tantum infamia notatur, sed etiam omnium hereditatum, legatorum, fideicommissorum suprema voluntate relictorum, ac mortis donationum express & incapax redditur. *l. 1. C. de secundis. nupt. Mestert. de secund. nupt. quest. 11.* ac omnia amittit, quæ à defuncto marito ei obvenerunt, & sic etiam donationem propter nuptias. *l. 2. C. de secund. nupt. Nov. 21. c. 22. Nov. 39. c. 2. pr. verb. interim tamen. Mest. de tract. quest. 12.* qui tamen sibi contrarius est, *in seq. quest. 16. n. 2.* Rittersh. *d. cap. 3. num. 8.*

LXVIII.

Cum autem jus Canonicum divortium fecerit à jure civili, & viduis etiam intra annum luctus aliis nubere permiserit, *cap. pen. & ult. x. de secund. nupt.* Vide tamen B. Johannem Gerhardum: *in loco de conjugio. numer. 199.* ubi docet, Apostolum Paulum, *c. 7. vers. 3. ad Romanos, & 1. Corinthios. cap. 7. vers. 39.* ad quæ loca provocat Pontifex *in d. cap.* non agere de tempore nubendi, cum non dicat nubat πότε θέλη, quando voluerit, sed *ὅτε θέλη*, cui voluerit. Rittersh. *de differenti. jur. civ. & canon. lib. 2. cap. 4.* Mestert. *de secund. nupt. quest. 21.*

Dn.

Dn. Joh. Otto Tabor *disp. 10. ad Wesenb. Pand. quest. 11.* Hinc multi inferunt, Jure Canonico hanc privationem lucri donationis propter nuptias, ob præmaturas nuptias locum non habere. Perez. *in Cod. tit. de secund. nupt. num. 4.* Et hanc sententiam communem esse tradit Sichard. *ad tit. de secund. nupt. num. 14.* Mestert. *d. q. 21. n. 1.* ubi aliquoties ita in curiis Belgarum pronunciatum esse refert. Senatum quoque Sabaudia ita judicasse testatur Ant. Faber *in C. tit. de secundis nupt. def. 1.* sed rectè monet Rittersh. *ad Nov. part. 4. c. 3. n. 19.* hac in re hodie cujuscunque loci & Regionis vel leges municipales, vel consuetudines considerandas esse. Sic in foro Saxon. mulieres quidem intra annum luctus secundas nuptias contrahere prohibentur: contra tamen facientes, nec lucro donationis propter nuptias, nec aliis bonis, quæ à marito defuncto ad illas pervenerunt, privantur; sed alio modo arbitrariè puniuntur, teste Carpz. *in Jurispr. Consist. lib. 2. tit. 9. def. 162. n. 3. & seqq. & in Prax. crim. part. 2. q. 65. n. 77. & seqq.* Contra statuto Norico vidua, intra trimestre proximum à morte prioris mariti matrimonium contrahens, perdit omnia lucra, quæ alias ex ipsius substantia ad ipsam pervenissent; vide hoc statutum apud Rittersh. *de different. Jur. civ. & canon. lib. 2. cap. 5.* In nostro Ducatu mulier ante semestre tempus, vel si gravis ex defuncto sit viro, antequam peperit, ad secundas nuptias transire prohibetur; & si contra fecerit, usufructu, qui ex jure Provinciali in bonis mariti defuncti competit, mulctatur. *Landr. part. 4. tit. 11. §. Hien neben.* Dispositionem vero juris communis, quæ mulieri hoc in casu omnia ex bonis defuncti mariti accepta adimit, in nostro foro locum habere negat Plebst. *disp. 4. th. 65.*

LXIX.

Cæterùm ut prædicta pœna locum habeat, requiritur, ut intra tempus luctus matrimonium sit contractum, *daß sie sich anderwärts verheyrathet / und den Kirchgang gehalten.* *Landrecht. d. tit. 11. §. Hien neben.* Nam quæ virum eluget, inter id tempus sponsam fuisse non nocet. *l. solet. 10. §. Quæ virum. 1. ff. de his, qui not. inf.* Quamvis enim intra tempus luctus etiam sponsalibus publica honestas obstare videatur, per ea, quæ tradit Carpzov. *in Jurispr. Consist. lib. 2. def. 161.* Hinc Arniseus: *Nec connivendum huius levitati, inquit, quam si confirmaverimus, unaquæque mulier paciscetur nuptias novas, antequam paret tumultum marito, aut iisdem oculis, quibus deflet tumulandum, alliciet in thalamum noviter succenturiandum; quod an honeste fiat, nolim aliunde estimare, nisi ex publica fama, & quæ vulgo circumferuntur,*

in id genus praecoces nuptias, dicitur de jur. connub. cap. 5. sect. 4. in fin. Attamen hujus sponsaliorum proparationis nulla poena in legibus reperitur constituta. Verum non omne, quod licet, honestum est.

LXX.

Præterea jure civili non tantum vidua, quæ intra annum luctus nubit, sed etiam, quæ intra illud tempus inhonestè vivit, & ex alio partum edit, hujus donationis lucro cadit. *Nov. 39. c. 2. §. 1. vid. Mestert. d. r. q. 16.* Hæc enim nihil potest lucrari per virum, quem tam velociter dehonestavit. *d. Nov. 39. c. f. vers. quoniam. Mevius ad jus Lubec. part. 2. tit. 2. art. 12. n. 419.* In Jure Saxonico generaliter dicitur: Ein Weib (intellige solutam) mag mit Unkeuschheit ihres Leibs ihre weibliche Ehre kräncken/ ihr Recht verleast sie aber damit nicht/ noch ihr Erb. Unde inferunt illius Juris interpretes, in foro Saxon. nec viduam, quæ intra annum luctus luxuriose vivit, lucrum hujus donationis amittere. Atque ita etiam pronunciarunt Lipsienses, referente Carpz. in *Jurispr. forens. p. 4. const. 21. d. 8. ibi: Wann gleich eure Stieffmutter / nach euers Vatter Absterben / und wehrendem Trauers Jahr / Ehebruch begangen hätte; So hätten ihr doch das jentge / so ihr vermög der Ehestiftung so wol des Testaments und donation gebühret / ihr vorzuenthalten nicht befugt. B. R. W. vid. eundem Carpz. in tr. crim. part. 2. q. 65. n. 44. & seqq.* In nostro foro, vidua intra semestre tempus inhonestè vivens, die mit einem in Unehren zu schaffen hat/etiam, sicuti in priori casu, dicto usufructu privatur. *Sandr. d. tit. 11. §. Sieneben.*

LXXI.

Denique hoc nuptiali lucro indigna judicatur mulier, si ipsa occiderit maritum. Non enim æquum est, uxorem ob facinus suum hanc donationem propter nuptias lucrifacere. *arg. l. si ab hostibus. 10. §. si vir. 1. ff. solut. matrim.* Idem quoque dicendum, si uxor maritum peste infectum vel alio morbo decumbentem deserat, ipseque per negligentiam & culpam uxoris moriatur. *arg. l. 3. ff. de his, que ut indign. aufer. vid. omnino Carpz. p. 3. constit. 26. d. 3. & seqq. Plebst. in jure Provincial. disp. 2. th. 253.*

LXXII.

Cæterum hoc lucrum quod mulier ex donatione propter nuptias consequitur, olim pleno jure ipsi acquirebatur; & proprietatem tunc demum amittebat, si existentibus ex eodem matrimonio

nio liberis, post annum luctus ad secunda vota transibat. l. 5. §. 2. l. 6. §. f. C. de secund. nupt. vid. Perez. in C. tit. de secund. nupt. n. 5. & seqq. usque ad n. 12. At ex nova Justiniani constitutione, quae extat in Nov. 98. uxor indistinctè, sive secundas nuptias contraxerit, sive in viduitate permanserit, liberis ex eodem matrimonio procreatis, hujus lucri nuptialis proprietatem servare tenetur, ipsique solus acquiritur ususfructus. d. Nov. 98. cap. 1. Auth. uxore mortuae. C. de secund. nupt. Nov. 117. c. 8. Quod tamen iterum novissima constitutione aliquo modo limitavit Justinianus, & uxori secundis nuptiis abstinenti, veluti pro viduitatis premio virilem portionem einen Kindstheil pleno jure concessit; ita ut si lucrum donationis propter nuptias sit 800. aureorum, & liberi ex eodem matrimonio sint tres, lucrum illud in quatuor dividatur partes; & uxor quartam, 200. nimirum aureos, pleno accipiat jure, in reliquis verò tribus partibus vidua tantum ususfructum, liberi verò proprietatem habeant. Novell. 127. c. 3. Cujac. ad Nov. 98. Rittersh. ad Nov. p. 5. c. 14. n. 3. & seqq. Mestert. d. tr. de secund. nupt. q. 27. vid. etiam. C. J. A. tit. de jur. dot. th. 37. & seqq. Si nulli ex eodem matrimonio adsint liberi, pleno jure, i. e. & quoad proprietatem & quoad ususfructum mulieri acquiritur lucrum hoc nuptiale. Nov. 117. c. 8. vers. filiis autem non existentibus. & seq. c. 9. mortuaque postea uxore ad illius heredes transmittitur; in quo iterum hæc donatio à dotalitio distinguitur; quod post mortem uxoris ad mariti heredes, tanquam proprietarios transit. vid. Bened. Carpzov. part. 2. decis. 168. per tot.

EX XIII.

Restat secundus Casus, matrimonii nimirum per divortium soluti. Hoc casu distinguendum, an mulier, an verò maritus causam divortii dederit. Si mulier per adulterium vel malitiosam desertionem causam præbuerit divortio, hoc ipso indignam sese reddidit lucro nuptiali, & neque ex pacto, neque ex consuetudine donationem propter nuptias vel ejus partem lucratur. Sed maritus hoc in casu non tantum donationem propter nuptias, verum etiam dotem retinet. l. 8. §. 5. C. de Repud. Nov. 22. c. 15. §. 2. vid. omnino Nov. 117. cap. 8. Matth. Berlich. part. 4. conclus. 29. num. 20. etiam in foro Saxonico Carpz. tr. crimin. part. 2. qu. 64. n. 16. & in hoc nostro Ducatu. Landr. p. 2. tit. 32. in pr. ibi: Wann ein

Ein Ehegemächt von dem andern ohne redlichen Ursachen hinweg
 lauffen/ oder Ehebrüchig/ und derselbe Ehebruch offenbahr/darüber
 die Ehescheidung mit Urthel-erkennt werde / solches Ehegemächt soll
 nicht allein sein zugebracht Zugeld oder Heurath / sondern auch was
 dasselbig ferner von des andern unschuldigen Haab und Gütern
 nach Aufweisung ihrer auffgerichteten Heurathsabred / etc. zugewar-
 ten hätte; ganz und gar verwürckt und verlohren haben. Lands-Ord.
 tit. 94. §. Und soll. *ibi*: Darzu allen Gewinn und Erbschafften / so
 sonst das Brüchig von unschuldigen überkommen mögen / ver-
 würckt haben.

LXXIV.

Enimverò si uxor adulterium commiserit, aut maritum mali-
 tiosè deseruerit, sed eapropter non condemnata, aut prævio deser-
 tionis processu à marito non separata fuerit, quæritur, an mulier post
 mortem mariti donationem propter nuptias vel ex pacto, vel ex
 statuto petens possit ab heredibus exceptione adulterii vel desertio-
 nis repelli. Priori casu, si adulterium commiserit, & maritus adul-
 teram uxorem non expulerit, vel aliter indignationem non ostende-
 rit, hancque donationem nulla contraria voluntate revocaverit, sed
 simpliciter tacuerit, heredibus exceptio contra mulierem donatio-
 nem hanc petentem denegatur. Neque enim fas est, inquit Philip-
 pus Imp. ullo modo inquietari donationes, quas is, qui donaverat
 in diem vitæ suæ non retractavit. *l. 1. C. de revocand. donat. in l. 8.*
§. 5. C. de repud. propter adulterium uxoris marito dos & donatio
 propter nuptias conceditur, sed sub conditione, si mulierem inter-
 dicta arguerit attentantem. In *Nov. 22. c. 15. §. 2.* marito propter
 adulterium uxoris & alias causas datur licentia mulierem expellen-
 di, & dotem ac propter nuptias donationem retinendi. An verò
 hæc licentia etiam ad heredes transeat, hoc ipsum est quod Docto-
 res negant. Cum hæc ipsa facultas tendat ad vindictam, & sit simi-
 lis actioni injuriarum, quæ morte injuriati extinguitur. *§. 1. Inst. de*
perp. & tempor. action. l. 1. §. 1. ff. de privat. delict. facit. l. 5. C. de re-
vocand. donat. vid. *Carpzov. prax. crim. part. 2. q. 65. n. 1. & seqq.*
Berlich. part. 4. concl. 30. n. 13. Perez. in C. tit. de soluto matrim.
n. 20. & tit. de adult. n. 36. Bocet. class. 4. disp. 12. th. 33. in f.

LXXV.

De posteriori casu, si uxor malitiosè maritum deseruerit, licet
 F 2
 matri-

matrimonium per iudicis sententiam non fuerit dissolutum, communiter tamen dicitur, uxorem propter hanc desertionem & dotem & donationem propter nuptias amittere. Ad hoc probandum adducitur *Nov. 22. cap. 15. §. 2. Nov. 117. cap. 8. l. 3. ff. de his, quæ ut indign. aufer. l. 10. §. f. ff. solut. matrim.* vid. Mod. Pistor. q. 90. ubi Scabinos Lipsienses ita iudicasse refert Carpz. part. 3. const. 26. def. 1. ubi pro hac sententia etiam allegat. Rauchb. Johan. Beust. Petr. Heig. Matth. Berlich. & Schrad. consentit etiam Besold. ad jus Provincial. part. 2. th. 167. Plebst. disp. 2. th. 252. Atque hanc sententiam etiam speciali constitutione confirmavit Elector Saxon. part. 3. const. 26. Verum de jure communi hanc sententiam dubiam reddere videntur rationes de superiori casu adductæ. Si nimirum maritus simpliciter tacuerit, nec processum desertionis instituerit, nec alio modo indignationem & voluntatem hanc donationem revocandi ante mortem suam demonstraverit. Nam malitiosa desertio, sicuti & adulterium, non ipso jure dissolvit matrimonium, sed est tantum causa, non verò modus conjugium dissolvendi; & uxor deserens, quamdiu per iudicis sententiam matrimonium non est dissolutum, est & manet uxor. Carpz. *Jurispr. lib. 2. def. 170. n. 6. & seqq. & def. 192. n. 11.* Bach. in not. ad *Trentl. vol. 2. disp. 6. th. ult. lit. f. pag. 312. arg. Nov. 22. c. 15. §. 2. ibi: & rursus licentiam dat viro mulierem abjicere, si adulteram inveniat. Nov. 117. c. 8. vers. nunc autem causas ex quibus maritus repudium mittere potest.* Si itaque uxori, post mortem mariti reversæ, hancque donationem propter nuptias ex pacto vel statuto petenti, opponatur Exceptio desertionis, & ipsa replicare poterit: fas non esse, ullo modo inquietari donationes, quas is, qui donaverat, in diem vitæ suæ non retractavit. l. 1. C. de revocand. donat. Et LL. adductæ, *Nov. 22. & Nov. 117.* nihil aliud probant, quam hanc desertionem causam esse divortii; & maritum licentiam habere repellendi uxorem & dotem ac donationem propter nuptias retinendi. Verum an etiam ad heredes transeat hæc facultas, atque hoc, ac in priori casu, ex supra dictis rationibus, dubium est. Denique l. 3. de his, quæ ut indign. aufer. & l. 10. ff. solut. matrim. nihil pro illa faciunt sententia. Loquuntur enim de herede, qui defunctum occidit, aut cujus negligentia & culpa mortuus est testator; in quibus terminis nos non versamur. In hoc Ducatu, pro hac sententia facit textus in *Landr. part. 2. t. 32. in pr. ibi: Wann ein Ehegemächt von dem andern ohne redlio*

redliche Ursachen hinweg lauffen / oder Ehebrüchig / und (NB.) derselbig Ehebruch offenbahr / darüber die Ehescheidung mit Urtheil erkannt würde. & textus in Landr. part. 3. tit. 19. ibi: Wann ein Ehegemacht das ander zwey Jahr lang muthwilliger weiß desertirt / und verlassen / re. oder sonst gegen dem andern ein solche Sach begiengn / die zur Ehescheidung gnugsam wäre / daß solch Ehegemacht auch deshalb enterbet werden möge. Hic dicitur, quod malitiosa desertio sit causa, propter quam maritus uxorem exheredare, aut à lucro in partibus dotalibus concessio excludere possit. vid. etiam Landr. part. 3. tit. 8. vers. es geschehe dann. Verum si uxor propter talem desertionem statim ipso iure omnia, quæ ipsi vel secundum pacta dotalia, vel secundum statuta ex bonis mariti competunt, amitteret, quid opus esset exheredatione? vid. etiam. §. Desgleichen. d. tit. 19. & Landr. part. 3. tit. 8. in fin. pr. ubi requiritur, ut uxor excludatur ab illis, quæ ipsi vel ex pacto vel ex statuto debentur, ut hæc causa malitiosæ desertionis in ipsa exheredatione aut exclusione à marito in specie exprimat. Ergo hæc causa uxorem ab hoc lucro non repellat, si maritus simpliciter tacuerit.

LXXVI.

Si maritus adulterio vel malitiosa desertione causam dederit divortio, uxor ab ipso non tantum dotem repetit, sed etiam donationem propter nuptias exigit; licet alius neque pactum neque statutum ipsi eam concesserit. l. 8. §. 4. in fin. Cod. de repud. Nov. 117. c. 9. Nov. 134. c. 10. Matth. Coler. part. 1. decis. 176. num. 44. Vincent. Hond. vol. 1. part. 3. consult. 48. n. 5. Berl. part. 4. concl. 29. n. 25. Carpz. part. 4. const. 21. def. 3. ibi: Habt ihr euerm Ehemann 300. Güld. zugebracht wogegen er euch wiederum 300. fl. zum Gegen Vermächtnuß aufgesetzt / also daß euch nach seinem Absterben auf seinen Gütern entrichtet werden solten. Und es wird gedächter einer Ehemann eines Ehebruchs beschuldigt; da er nun dessen geständig wäre / und ihr ihm nicht verzeihen wolten / re. So wird euch das Gegen Vermächtnuß zugleich nebenst euerm einbringen auf euers Manns Gütern / auch noch bey seinen Lebzeiten billich entrichtet. B. N. W. Würt. Landr. part. 2. tit. 32. Et si nulla donatio propter nuptias constituta fuerit, ejus loco quartam omnium mariti adulteri bonorum partem percipit, l. pen. §. 1. & 2. C. de Repud. Berlich. d. l. n. 27. C. J. A. tit. d. adult. th. 22. n. 3. Landr. d. tit. 32. §. Da aber. Lands. D.

Landb. D. tit. 94. §. fin. pag. 205. vid. omnino Carpz. tr. crim. p. 2. q. 64. n. 44. ita tamen, ut, si filios habuerit, usu solo mulier potiatur rerum, quas ex ante nuptiali donatione acceperit, dominio communibus filiis conservando. Si autem filios non habuerit ex eodem matrimonio etiam proprietatem consequitur. l. 11. §. 1. & 2. C. de repud. Nov. 117. c. 9. inf. C. J. A. d. l. Besold. ad part. 2. jur. provinc. th. 165. Bocer. class. 4. disp. 12. th. 34.

LXXVII.

Sed quid dicendum, si matrimonium nullum declaratur, & ipse maritus putativus in culpa fuerit, an hoc quoque casu femina donationem propter nuptias exigere poterit? Quod negandum videtur. Nam ubi nullum est matrimonium, ibi nec dos, nec donatio propter nuptias esse potest. *l. f. pr. C. h. t.* Non entis autem nulla est exactio. Uxori datur exactio donationis propter nuptias. At ubi matrimonium ab initio fuit nullum, ibi nec uxor, nec maritus existere potest. *§. 11. Inst. de nupt.* Si ob stuprum ante nuptias commissum maritus defloratam retinere recuset, ipse quoque dotem non lucratur, sed illam defloratæ restituere tenetur; prout in supremo Electoris Saxoniae Consistorio, & à Scabinis Lipsiensibus iudicatum esse refert Bened. Carpz. *lib. 2. tit. 11. defn. 199. ibi: So wird er der Ehe halben von ihr hiemit löß gezelet/er ist aber gleichwol Beklagten ihr Einbringen/ zu sampt dem halben Hochzeit. Geschenck/ uff vorgehende Liquidation zu erstatten und folgen zu lassen schuldig. B. N. W. & in tr. crim. p. 2. q. 36. n. 63. ibi: Aber dasjenige/das C. S. ihrem Mann am Ehegeld zugebracht/ hat sie sich gestalten Sachen nach / weil sie nicht Ehebruchs halber / sondern wegen ihres begangenen Betrugs und Untreu von ihrem Mann geschieden wird/ nicht veriusig gemacht.*

LXXVIII.

Prædicta cessant quoque, si conjuges tantum quoad thorum & mensam separati fuerint. Et quamvis mariti culpa intervenerit, uxor tamen eapropter non statim exigere potest, donationem propter nuptias; nec ipsa, si huic separationi causam dederit, statim spe hujus lucri privatur. Nam hac separatione vinculum matrimonii non dissolvitur, nec quod de divortio constitutum est, extendi potest ad hanc separationem, præsertim in pœnalibus. Interpretatione enim legum pœnæ molliendæ sunt potius, quàm asperandæ. *l. pen. ff. d. pœn.*

de poen. vid. Bened. Carpzov. *Jurispr. Consist. lib. 2. d. 215. & jurispr. forens. p. 3. const. 26. d. 18. & in tr. crim. p. 2. q. 58. n. 70. & seqq.*
Landr. part. 2. tit. 32. & part. 3. t. 19. Diss. Besold. ad p. 2. Landr. th. 167. & Dd. ibi allegat.

LXXIX.

Affinia hujus donationis, uti ex supra dictis apparet sunt dos, sponsalitia largitas, arra sponsalitia, proxeneticum nuptiale, dotalium, munus nuptiale, morgengabica; item donatio mortis causa. Carpz. lib. 6. tit. 1. Resp. 5. n. 1. ibi: donationis mortis causa si non species, attamen similima ei etiam est donatio propter nuptias, quæ plerunque ita perficitur, ut defuncto marito cedat uxori unâ cum dote illata.

LXXX.

De hujus donationis **CONTRARIIS**, quæ vel constituendam impediunt, vel constitutam dissolvant, quædam dicta sunt in ipsa tractatione. Potest autem huc etiam referri querela inofficiosa donationis. Si enim, quis propter nuptias tantum donaverit, ut liberi donatoris non salvam habeant legitimam, donatio illa in quantum est inofficiosa, h. e. in quantum deest legitima, intra quinquennium per querelam inofficiosa donationis revocatur. *l. 1. l. 7. l. 5. & t. t. C. de inoff. donat. arg. l. un. C. de inoff. dot.* Si itaque unus ex liberis immensam donationem propter nuptias acceperit, licet ab onere collationis sese eximere possit, si nimirum à paterna hereditate absteineat; uti superius quoque dictum est; hanc tamen querelam eo ipso impedire aut repellere haud potest. *Nov. 92. c. 1. ibi: non valentibus filiis, qui donationibus honorati sunt dicere contentus se esse immensis hisce donationibus, & c.* Excludit tamen liberos ab hac querela illorum ingratitude, approbatio & quinquennii præscriptio. *d. Nov. 92. c. 1. §. 1. l. 6. l. f. C. de inoff. donat. junct. l. 34. inf. C. de inoff. testam.* Atque hæc querela etiam in foro Saxonico locum habet. Licet enim ex recepta illius fori consuetudine maritus secundæ uxori, nomine donationis propter nuptias plus, quam uni ex liberis prioris matrimonii assignare possit, per hoc ipsum tamen liberi legitima sua portione defraudari nequeunt. vid. Bened. Carpz. p. 2. const. 43. def. 18. Interdum etiam hæc donatio impugnatur, per actionem Paulianam, si nimirum illa in fraudem creditorum facta fuerit; *arg. l. 1. §. 1. l. hæc in factum. 14. ff. que in fraud. credit. per beneficium. l. si unquam.*

quam. 8. C. de revocand. donat. vid. Carpz. part. 2. const. 43. def. 13.
Item ex l. 6. C. de secund. nupt. Sed de his & similibus agere prohibet
instituti ratio.

Illud tandem quæritur, si res, & quidem certa species, (genus enim perire nequit) uxori, nomine donationis propter nuptias data vel assignata, sine mariti culpa vel mora perierit, ad quem ejus spectet periculum? an ad maritum, ita ut ipse aliam similem rem substituere cogatur; an verò ad uxorem, ita ut ipsa nec post mortem mariti ex pacto vel statuto lucrum aliquod petere valeat? Respondeo, quamvis maritus sit & maneat dominus hujus donationis; & regulariter quoque periculum ad dominum pertineat, secundum l. 9. Cod. de pign. act. quin tamen hoc in casu periculum ad uxorem dicto modo pertineat, nullus dubito. Certissimi enim juris est, si res in specie debita sine culpa vel mora debitoris perierit, debitorem eo interitu liberari, l. si ex legati, 23. ff. de O. V. Ex quo prædicta regula, rem scilicet perire suo domino, notabilem recipit limitationem, si nimirum dominus ejusdem quoque speciei sit debitor; tunc enim res creditori, licet non domino, per casum fortuitum perit; non verò debitori, licet ipse sit dominus.

T A N T U M.

S O L I D E O G L O R I A!



ERRATA.

- Pag. 6. lin. 15. pro L. 12. lege L. 11.
Pag. 7. lin. 22. pro repetieret lege tepesceret.
Pag. 11. lin. 29. & 30. duo verba: *Naturæ providentiæ.*
integræ lineis separata, jungi debent, & ita legi:
cui hæc duo maxime Naturæ providentiæ congeniuit, usum
intellectus, & votum conservandi sui &c.
Pag. 16. lin. 10. pro calorem leg. colorem.
Pag. 20. lin. 23. dele s & pone ad sequentem litteram t.
Pag. 25. in fin. pro acsum leg. actum.
Pag. 27. lin. 1. pro 1. lege 4.
Pag. ead. lin. 17. pro præterionis leg. præteritionis.
Pag. 28. lin. 15. pro nullum leg. nullam.
Pag. 29. lin. 12. post. ut, add. si.
Pag. 30. lin. 5. pro voce leg. vocet.
lin. 9. pro Bere leg. bene.
Pag. 31. lin. 28. pro vindictum leg. vindictam.
Pag. 32. lin. 17. delend. etiam.
Ead. pag. lin. 30. pro adjimus leg. adjicimus.
Pag. 38. lin. 24. pro testamantor lege testamentis.
Pag. 39. lin. 15. pro hac lege hæc.
Pag. ead. lin. 16. pro quibusdem lege quibusdam.

Cætera quæ irrepsere sphalmata B. Lector pro humanitate sua supplere velit.

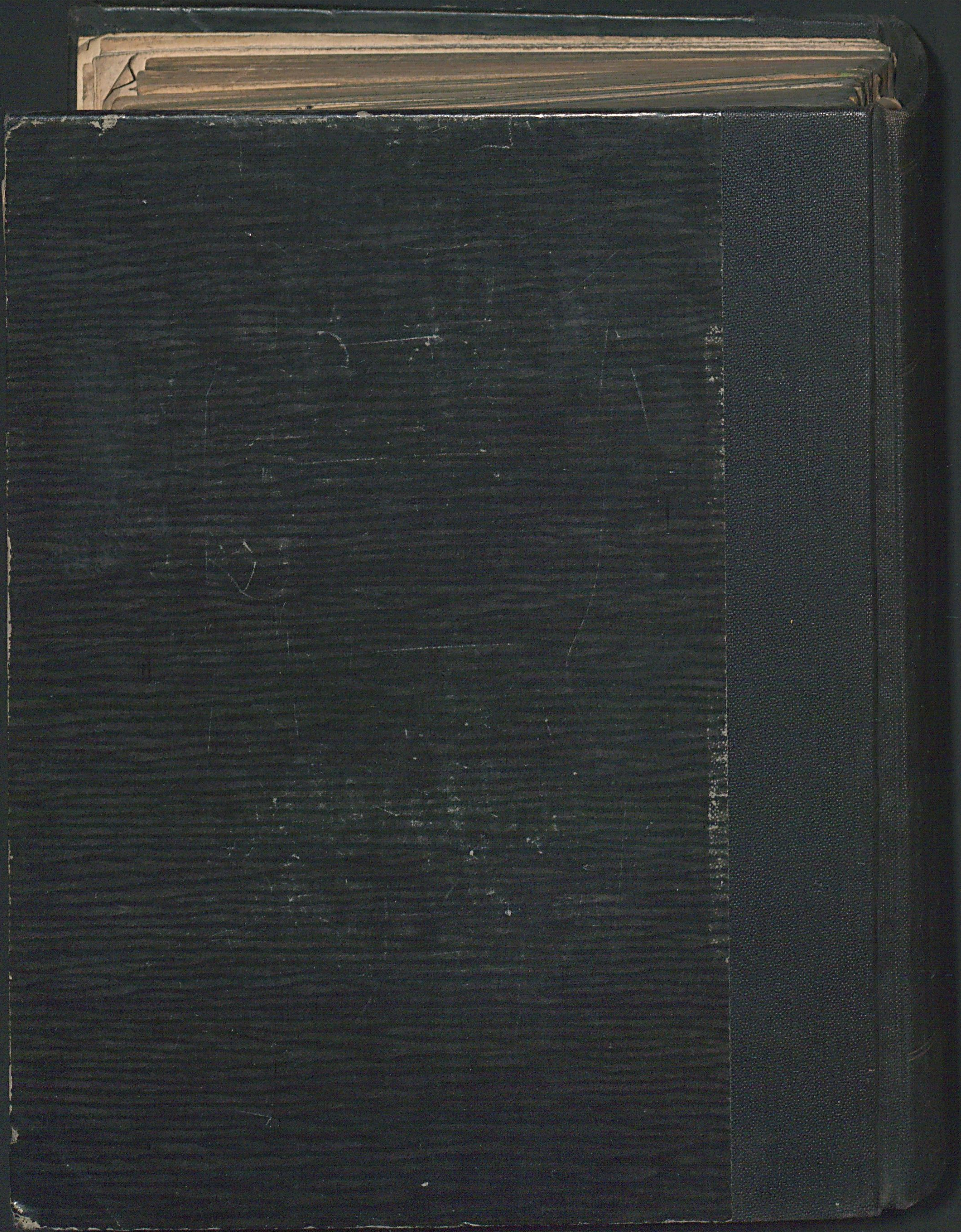
Sachterbach

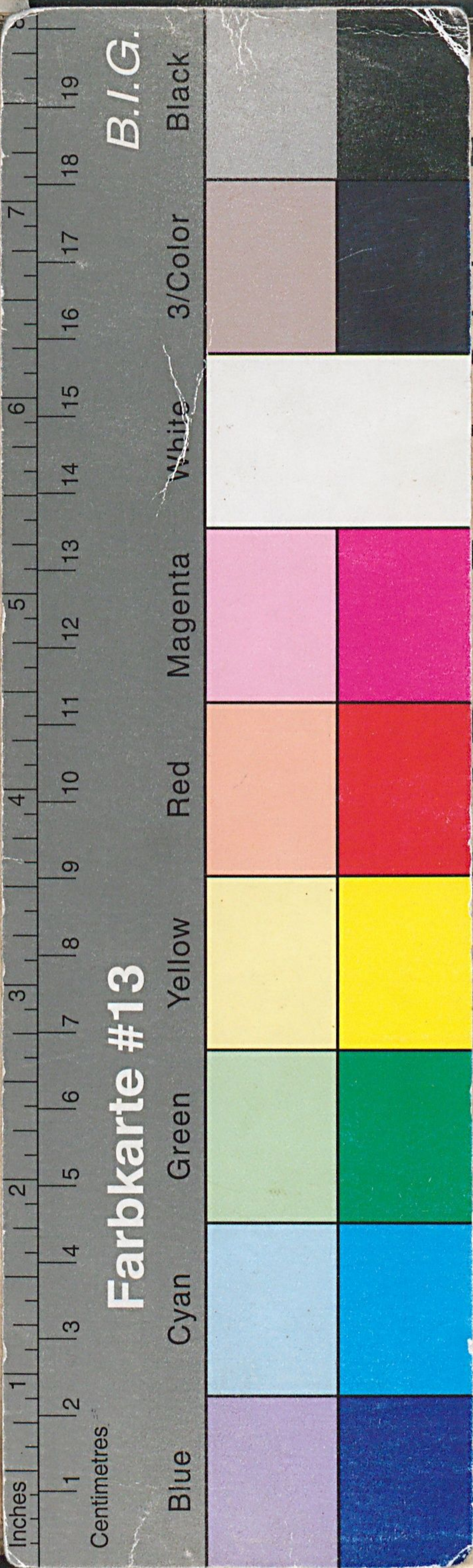


X 2615891

VD 17







B.I.G.

Farbkarte #13

TATIO

13.

ONIBUS
NUPTIAS;

1653, 1.

TE GRATIA,

legii JURIDICI in
ngensi,

17

DAMO Lauterbach
ore ordinario,

legiis & honoribus

m April.

submittit

BARDILI,
SIS.

LIII.

13

